

ข้อมูลรายสินค้า จังหวัดพิษณุโลกประจำปี 2566

โคเนื้อ

 สำนักงานเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดพิษณุโลก
ศาลากลางจังหวัดพิษณุโลก ชั้น 5
ถ.วังจันทน์ อ.เมืองพิษณุโลก จ.พิษณุโลก 65000

คำนำ

เอกสารข้อมูลรายสินค้า “โคเนื้อ” จังหวัดพิษณุโลก เป็นเอกสารที่สำนักงานเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดพิษณุโลก ได้รวบรวมประมวลและวิเคราะห์ ข้อมูลที่เกี่ยวกับการเลี้ยงโคเนื้อ ประกอบด้วยข้อมูล ซึ่งการจัดทำข้อมูล ได้จัดทำตามแนวทางพัฒนาระบบฐานข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศภายใต้โครงการพัฒนาระบบข้อมูลด้านการเกษตรและสหกรณ์ของสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการพัฒนาการเกษตรเป็นรายสินค้า ซึ่งจะนำไปเผยแพร่ให้กับเกษตรกร หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้ที่สนใจได้ใช้ประโยชน์จากข้อมูลดังกล่าว

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดพิษณุโลก จึงขอขอบคุณทุกหน่วยงานใน/นอกสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ให้การสนับสนุนข้อมูล รวมทั้งข้อมูลที่เผยแพร่ตามเว็บไซต์ต่างๆ ทำให้เอกสารฉบับนี้สำเร็จลุล่วง และสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดพิษณุโลก หวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้ข้อมูลตามสมควร

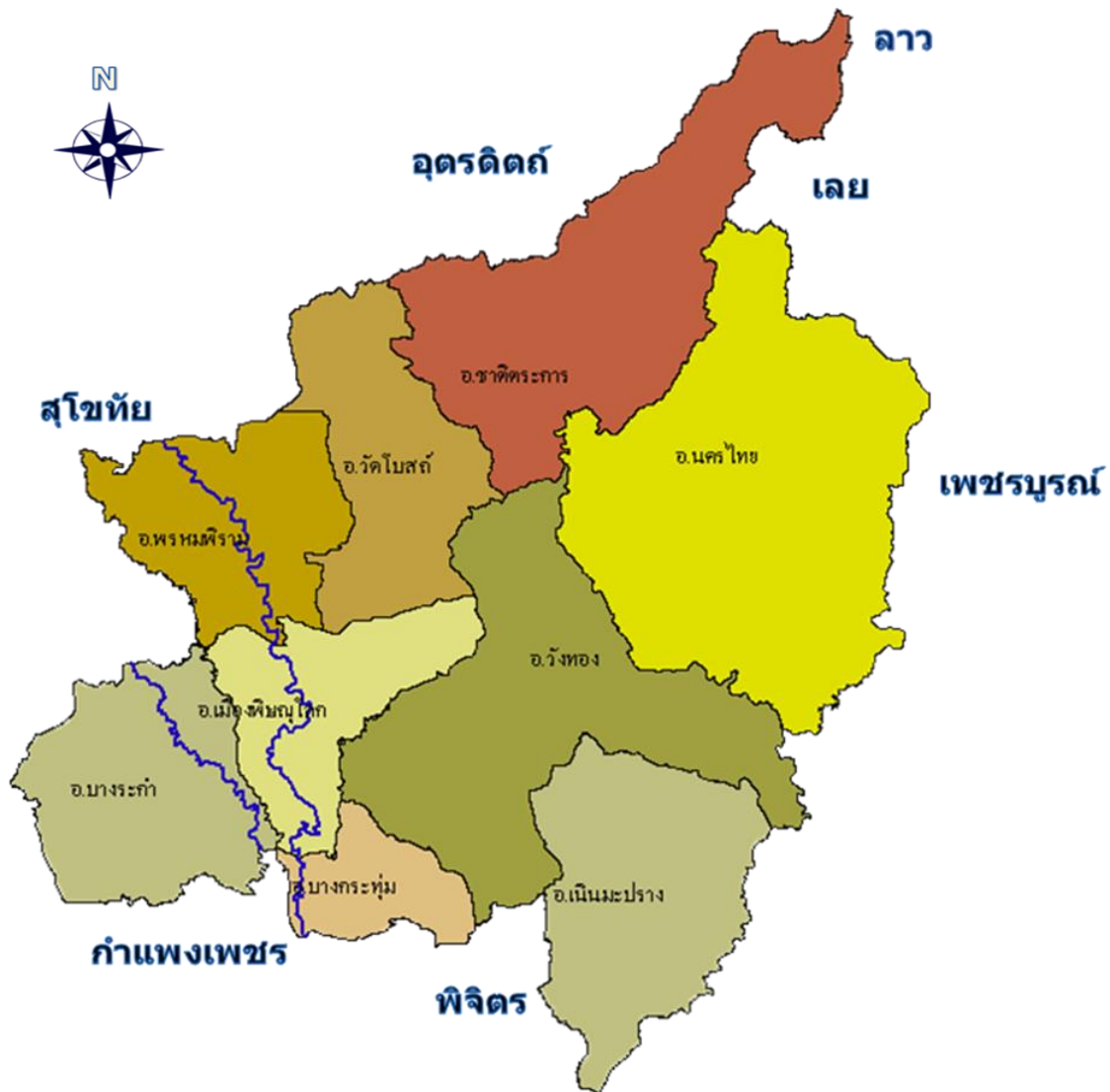
สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดพิษณุโลก

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร จังหวัดพิษณุโลก	
1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	1
1.2 ข้อมูลด้านการเกษตรของจังหวัด	6
1.3 ขนาดเศรษฐกิจของจังหวัด	11
1.4 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ	12
1.5 สัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญ	13
1.6 สินค้า GI ด้านการเกษตรที่สำคัญของจังหวัด	14
1.7 สินค้า OTOP ยอดจำหน่ายสูงสุด 10 อันดับแรกของจังหวัดพิษณุโลก	16
1.8 โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี	17
1.9 สหกรณ์ภาคการเกษตร	18
ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับโคเนื้อ	
2.1 พันธุ์โคเนื้อที่นิยมเลี้ยงในจังหวัดพิษณุโลก	22
2.2 การคัดเลือกโคเนื้อเพื่อนำมาเลี้ยง	25
2.3 การให้อาหารโคเนื้อ	26
2.4 การควบคุมป้องกันและรักษาโรคโคเนื้อ	28
2.5 การจัดการด้านสุขภาพโคเนื้อ	30
ส่วนที่ 3 สถานการณ์โคเนื้อ	
3.1 สถานการณ์ปี 2566	31
3.2 คาดการณ์ ปี 2567	35
ส่วนที่ 4 การเลี้ยงโคเนื้อ จังหวัดพิษณุโลก	
4.1 พื้นที่เหมาะสมการเลี้ยงโคเนื้อ	36
4.2 สภาพการเลี้ยงโคเนื้อ	36
4.3 มูลค่าเพิ่มและค่าใช้จ่ายชั้นกลางของการเลี้ยงโคเนื้อ	38
4.4 วิถีตลาดโคเนื้อ	40
4.5 สถานการณ์ด้านการตลาด	41

ส่วนที่ 1

ข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร จังหวัดพิษณุโลก

ภาพ 1-1 การแบ่งเขตปกครองของจังหวัดพิษณุโลก

1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดพิษณุโลก ตั้งอยู่ในเขตภาคเหนือตอนล่างของประเทศ ห่างจากกรุงเทพมหานคร ๓๗๗ กิโลเมตร ซึ่งจังหวัดรอบ ๆ 5 จังหวัด คือ อุตรดิตถ์ เพชรบูรณ์ พิจิตร กำแพงเพชร และสุโขทัย เป็นกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ๑ ที่สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกำหนดให้เป็นพื้นที่ เขตเศรษฐกิจเฉพาะและพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ และให้จังหวัดพิษณุโลกเป็นพื้นที่เมืองหลักเพื่อการพัฒนาธุรกิจการค้า โดยมีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2540 ที่จังหวัดเชียงรายได้กำหนดให้พัฒนาจังหวัดพิษณุโลกและกลุ่มจังหวัด

ทั้ง ๕ จังหวัดดังกล่าว เป็นพื้นที่พัฒนา “สี่แยกอินโดจีน” รวมถึงศักยภาพ ในทำเลที่ตั้งตามแนว North-South และ East-West Corridor และการเป็นศูนย์กลางการเชื่อมโยงในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (Greater Mekong Subregion : GMS) จังหวัดพิษณุโลก ได้กำหนดวิสัยทัศน์จังหวัด/กลุ่มจังหวัดและยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดและยุทธศาสตร์ การพัฒนากลุ่มจังหวัดเป็นกรอบทิศทางการพัฒนาจังหวัดพิษณุโลก เพื่อให้หน่วยงานราชการ ภาคเอกชน องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคประชาชนได้ร่วมขับเคลื่อนให้จังหวัดได้ดำเนินการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้อง

1.1.2 อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ อำเภอฟิชัย อำเภอทองแสนขัน และ อำเภอน้ำปาด จังหวัดอุตรดิตถ์, แขวงไชยบุรี ประเทศลาว
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ อำเภอหล่มสัก อำเภอเขาค้อ อำเภอวังโป่ง จังหวัดเพชรบูรณ์, อำเภอด่านซ้าย และอำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย
ทิศใต้	ติดต่อกับ อำเภอเมืองพิจิตร อำเภอนครหลวง อำเภอสามง่าม และ อำเภอสากเหล็ก จังหวัดพิจิตร
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ อำเภอกงไกรลาศ อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย, อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร

1.1.3 สภาพพื้นที่

จุดเด่นทางธรรมชาติที่สำคัญของจังหวัดพิษณุโลก คือมีลักษณะพื้นที่ที่มีความ หลากหลายทางธรรมชาติ เนื่องจากลักษณะพื้นที่ทางตอนเหนือ ทางตะวันออก และตอนกลางบางส่วนเป็นเขตภูเขา สูง ที่ราบสูงและลาดเอียงลงมาทางตอนกลาง ทางตะวันตก และทางตอนใต้จนเป็นพื้นที่ราบ พื้นที่ราบลุ่ม ทำให้ สามารถประกอบอาชีพเกษตรกรรมได้ทุกสาขา เช่น สาขาป่าไม้ สาขาพืช สาขาประมง และสาขาปศุสัตว์ โดยเขตที่ราบลุ่มแม่น้ำในพื้นที่อำเภอเมืองพิษณุโลก อำเภอพรหมพิราม อำเภอบางกระทุ่ม และอำเภอบางระกำ จะเป็นแหล่งปลูกข้าวที่สำคัญของจังหวัดที่ทำรายได้หลักให้กับจังหวัดพิษณุโลก นอกจากนี้ในพื้นที่เขตอำเภอบางระกำบริเวณพื้นที่ใกล้ลุ่มน้ำยม ทุกปีจะเกิดปัญหาน้ำท่วมซ้ำซาก ราษฎรไม่สามารถปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์ได้ อำเภอบางระกำ จึงเป็นแหล่งรองรับน้ำในฤดูฝนและเป็นแหล่งผลิตสัตว์น้ำธรรมชาติและแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ทำรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่ได้ หากสามารถพัฒนาพื้นที่ตามศักยภาพให้เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลาน้ำจืดเพื่อการศึกษาและขยายปริมาณผลผลิตสัตว์น้ำจืดรวมถึงการส่งเสริมพัฒนาอาชีพการเลี้ยงสัตว์น้ำ จะทำให้อำเภอบางระกำ เป็นแหล่งทำประมงน้ำจืดที่สำคัญของจังหวัดพิษณุโลกได้ต่อไป

1.1.3 ลักษณะดิน

จากการสำรวจทรัพยากรดินจังหวัดพิษณุโลก พบว่า มีดินทั้งหมด 48 ชุดดิน และหน่วยเชิงซ้อนทั้งหมด 8 หน่วย มีเนื้อที่ประมาณ ๔,๔๗๐,๗๐๐.๒๗ ไร่ หรือร้อยละ ๖๖.๑๔ ของเนื้อที่ทั้งหมด และเป็น

พื้นที่เบ็ดเตล็ด ๗ ประเภท มีเนื้อที่ประมาณ ๒,๒๘๙,๒๐๙.๙๓ ไร่ หรือ ร้อยละ ๓๓.๘๖ ของเนื้อที่ทั้งหมด โดยชุดดินที่พบมากที่สุดในพื้นที่ลุ่ม ได้แก่ ชุดดินพิษณุโลก (Psl) มีเนื้อที่ ๓๒๑,๓๐๓ ไร่ หรือร้อยละ ๔.๗๕ ของเนื้อที่ทั้งหมด พบมากในสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีความลาดชัน ๐-๒ เปอร์เซ็นต์ ลักษณะสมบัติของดินเป็นดินลึก ดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแปงหรือดินร่วนปนดินเหนียว สีนํ้าตาลปนเทา หรือนํ้าตาลเข้ม ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อย (pH ๖.๐-๖.๕) ดินล่างเป็นดินเหนียวหรือดินร่วนปนดินเหนียว สีนํ้าตาลปนเทาเข้ม อาจพบมวลก้อนกลมของเหล็กและแมงกานีสปะปนอยู่ ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อย ถึงตางปานกลาง (pH ๖.๕-๘.๐) มีจุดประสีนํ้าตาลแก่หรือสีนํ้าตาลปนเหลืองตลอดชั้นดิน และชุดดินที่พบมากที่สุดในพื้นที่ดอน ได้แก่ ชุดดินภูพาน (Pu) มีเนื้อที่ ๔๕๔,๓๑๒ ไร่ หรือร้อยละ ๖.๗๒ ของเนื้อที่ทั้งหมด พบมากในสภาพพื้นที่ลูกคลื่นลอนลาดถึงเป็นเนินเขา มีความลาดชัน ๕-๓๕ เปอร์เซ็นต์ ลักษณะสมบัติของดินเป็นดินลึกมาก ดินบนปนทรายปนดินร่วนหรือดินร่วนปนทราย สีนํ้าตาลหรือนํ้าตาลเข้ม ดินล่างเป็นดินร่วนปนทราย สีนํ้าตาล นํ้าตาลปนเหลือง นํ้าตาลปนแดง หรือแดงปนเหลือง อาจพบจุดประสีนํ้าตาลแก่หรือเหลืองปนแดงปริมาณเล็กน้อย อาจพบลูกรังปริมาณเล็กน้อย ร่วมกับเศษหินทรายในหน้าตัดดิน ปฏิกริยาดิน เป็นกรดจัดถึงกรดเล็กน้อย (pH ๕.๐-๖.๐) ในดินบน และกรดจัดมากถึงกรดจัด (pH ๔.๕-๕.๕) ในดินล่าง มักพบก้อนหินทรายลอยอยู่บนผิวดิน

๑.๑ ลักษณะภูมิอากาศ

๑.๒.๑ ฤดูกาลจังหวัดพิษณุโลก

ฤดูร้อน เริ่มประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม มีอากาศร้อนอบอ้าวทั่วไปโดยเฉพาะในเดือนเมษายน เป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวมากที่สุดในรอบปี

ฤดูฝน เริ่มประมาณเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม ซึ่งเป็นระยะที่ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ พัดปกคลุมประเทศไทย อากาศเริ่มชุ่มชื้นและมีฝนตกชุกตั้งแต่ประมาณกลางเดือนพฤษภาคมเป็นต้นไป เดือนที่มีฝนตกมากที่สุดคือเดือนสิงหาคม

ฤดูหนาว เริ่มประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นช่วงที่ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ พัดปกคลุมประเทศไทย อากาศโดยทั่วไปจะหนาวที่สุดคือเดือนธันวาคมและมกราคม

๑.๒.๒ ปริมาณน้ำฝน

จังหวัดพิษณุโลก มีปริมาณฝนเฉลี่ยประมาณ ๑,๑๐๐-๑,๓๐๐ มิลลิเมตร โดยมีปริมาณน้ำฝนมากที่สุดในปี ๒๕๖๕ จำนวน ๑,๖๖๖.๔๐ มิลลิเมตร และในปี พ.ศ. ๒๕๖๖ มีปริมาณน้ำฝนรวม จำนวน ๑,๒๒๒.๘๐ มิลลิเมตร รายละเอียดดังตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ แสดงปริมาณน้ำฝนพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก ปี พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๖ จำแนกรายเดือน

ปี	ปริมาณน้ำฝนพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก (มิลลิเมตร)												
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	รวม
๒๕๖๒	๒๐.๒	๙๔.๕	๕.๗	๑๘.๙	๖๖.๘	๑๔๔.๓	๕๓.๖	๒๕๕.๐	๑๗๙.๙	๑๖.๖	๑๓.๑	๐	๘๖๗.๖๐
๒๕๖๓	๐	๐	๓๔.๐	๑๕๘.๐	๖๐.๑	๑๓๒.๗	๑๐๒.๗	๒๖๕.๐	๒๑๔.๔	๑๗๙.๙	๑.๕	๐	๑,๑๔๘.๓๐
๒๕๖๔	๐	๒๙.๐	๔๒.๗	๒๓๕.๒	๕๐.๗	๑๒๘.๒	๑๔๑.๕	๕๖.๖	๓๘๕.๙	๑๗๔.๙	๑๑.๖	๐.๓	๑,๒๕๖.๖๐
๒๕๖๕	๑.๗	๑๑๔.๖	๑๘.๒	๗๗.๒	๒๖๑.๕	๗๙.๒	๑๙๕.๕	๓๑๒.๑	๓๗๙.๒	๑๓๕.๙	๕๒.๕	๓๘.๘	๑,๖๖๖.๔๐
๒๕๖๖	๐	๐	๐	๗๕.๕	๙๘.๙	๑๑๓.๕	๑๐๖.๐	๑๖๘.๓	๓๐๒.๐	๓๔๔.๙	๑๓.๗	-	๑,๒๒๒.๘๐

ที่มา สถานีอุตุนิยมวิทยาพิษณุโลก http://www.cmmet.tmd.go.th/forecast/pt/Max_Min_Rainfall.php

๑.๑.๓ อุณหภูมิ

อุณหภูมิเฉลี่ย ๒๘.๓๐ °C โดยในเดือนเมษายน ปี ๒๕๖๒ มีอุณหภูมิสูงสุด ๓๙.๒ °C และเดือนธันวาคม ปี ๒๕๖๖ มีอุณหภูมิต่ำสุด ๑๗.๖ °C

ตารางที่ ๒ อุณหภูมิสูงสุด - ต่ำสุด พื้นที่จังหวัดพิษณุโลก ปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๖ จำแนกรายเดือน

ปี	อุณหภูมิ (°C)	เดือน											
		ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
๒๕๖๒	สูงสุด	๓๑.๙	๓๔.๕	๓๖.๖	๓๙.๒	๓๗.๗	๓๕.๔	๓๓.๗	๓๒.๔	๓๓.๔	๓๔.๗	๓๓.๕	๓๒.๐
	ต่ำสุด	๒๑.๑	๒๒.๐	๒๓.๕	๒๖.๗	๒๖.๔	๒๕.๗	๒๕.๓	๒๔.๘	๒๔.๗	๒๔.๔	๒๑.๕	๑๗.๖
๒๕๖๓	สูงสุด	๓๓.๙	๓๔.๘	๓๗.๒	๓๗.๓	๓๗.๙	๓๕.๕	๓๕.๐	๓๓.๒	๓๓.๖	๓๑.๑	๓๓.๐	๓๑.๙
	ต่ำสุด	๒๐.๓	๒๐.๘	๒๔.๔	๒๕.๖	๒๖.๒	๒๕.๖	๒๕.๔	๒๕.๒	๒๕.๐	๒๓.๙	๒๒.๗	๑๙.๓
๒๕๖๔	สูงสุด	๓๐.๙	๓๓.๖	๓๖.๒	๓๔.๙	๓๖.๔	๓๔.๘	๓๓.๖	๓๔.๒	๓๒.๖	๓๒.๔	๓๓.๑	๓๑.๑
	ต่ำสุด	๑๗.๔	๑๙.๒	๒๔.๗	๒๔.๘	๒๖.๐	๒๕.๖	๒๕.๓	๒๕.๒	๒๔.๔	๒๔.๒	๒๒.๘	๑๗.๙
๒๕๖๕	สูงสุด	๓๒.๖	๓๒.๕	๓๕.๖	๓๖.๗	๓๔.๐	๓๔.๖	๓๓.๘	๓๒.๙	๓๒.๔	๓๒.๔	๓๓.๒	๓๐.๙
	ต่ำสุด	๑๘.๕	๒๑.๒	๒๔.๓	๒๔.๗	๒๔.๘	๒๔.๗	๒๔.๙	๒๔.๖	๒๔.๕	๒๓.๓	๒๒.๓	๑๙.๔
๒๕๖๖	สูงสุด	๓๐.๘	๓๓.๓	๓๕.๘	๓๘.๙	๓๖.๘	๓๕.๕	๓๕.๒	๓๓.๘	๓๓.๑	๓๒.๙	๓๓.๐	-
	ต่ำสุด	๑๘.๐	๒๐.๔	๒๒.๕	๒๕.๘	๒๕.๙	๒๕.๒	๒๕.๔	๒๕.๐	๒๔.๖	๒๔.๕	๒๒.๓	-

ที่มา สถานีอุตุนิยมวิทยาพิษณุโลก http://www.cmmet.tmd.go.th/forecast/pt/Max_Min_Rainfall.php

๑.๒ แหล่งน้ำธรรมชาติ

๑.๓.๑ แม่น้ำ - แม่น้ำสายหลักสำคัญ ๔ สาย คือ แม่น้ำน่าน แม่น้ำแควน้อย แม่น้ำวังทอง และแม่น้ำยม ซึ่งไหลผ่านพื้นที่การเกษตรสำคัญในอำเภอต่าง ๆ อย่างทั่วถึง

๑.๓.๒ คลอง - จำนวน ๓๕๕ สาย

๑.๓.๓ บึง - หนอง บึงธรรมชาติ จำนวน ๑๕๗ แห่ง

ตารางที่ ๓ แหล่งน้ำธรรมชาติจังหวัดพิษณุโลก

อำเภอ	แม่น้ำ ห้วยลำธาร คลอง ธรรมชาติ (สาย)	แม่น้ำ ห้วย ลำธาร คลอง ธรรมชาติ ที่ใช้ในฤดูแล้ง (สาย)	หนอง บึง (แห่ง)	หนอง บึงที่สามารถใช้ใน ฤดูแล้ง(แห่ง)
พรหมพิราม	๒๓	-	๑๖	๒
บางกระทุ่ม	๔๙	-	๓๔	๑
เนินมะปราง	๘๔	๑๘	๕	๑
นครไทย	๕๖	๒๕	๓	๑
ชาติตระการ	๒๕	๙	๔	๑
บางระกำ	๒๕	๓	๕๐	๕
เมือง	๓๙	๓	๓๘	๕
วังทอง	๒๔	๑๓	๔	๑
วัดโบสถ์	๓๐	๓๐	๓	๒
รวม	๓๕๕	๑๐๑	๑๕๗	๑๙

ที่มา : สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๘/สำนักงานทรัพยากรน้ำบาดาล เขต ๗ กำแพงเพชร

๑.๓ ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ

๑.๔.๑ ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าแดงและป่าชาติตระการ ป่าน้ำภาคฝั่งขวา ป่าน้ำภาคและป่าลำแควน้อยฝั่งซ้าย ป่าเนินเพิ่ม ป่าลุ่มน้ำวังทองฝั่งขวา ป่าลุ่มน้ำวังทองฝั่งซ้ายและป่าสงวน อื่น ๆ รวมเนื้อที่ทั้งสิ้น ๓,๑๗๗,๓๐๑ ไร่

ตารางที่ ๔ ป่าสงวนแห่งชาติ

ที่	ชื่อป่าสงวนแห่งชาติ	เนื้อที่ (ไร่)
๑	ป่าเขากระยาง	๓๓๒,๐๐๐.๐๐
๒	ป่าดงตีนตก	๑๗๓,๒๖๗
๓	ป่าแดงและป่าชาติตระการ	๒๒๐,๗๕๐
๔	ป่าน้ำภาคน้อย	๔๙,๒๑๙
๕	ป่าน้ำภาคฝั่งขวา	๒๗๙,๓๗๕.๐๐
๖	ป่าน้ำภาคและป่าลำแควน้อยฝั่งซ้าย	๓๐๘,๓๖๒
๗	ป่าเนินเพิ่ม	๔๖๘,๗๕๐
๘	ป่าโป่งแค	๓๐,๑๒๕
๙	ป่าแม่น้ำเข็ก	๑๗,๔๕๐.๐๐
๑๐	ป่าลุ่มน้ำวังทองฝั่งขวา	๓๔๓,๐๐๐
๑๑	ป่าลุ่มน้ำวังทองฝั่งซ้าย	๔๗๙,๓๗๕
๑๒	ป่าสวนเมี่ยง	๑๕๑,๒๕๐
๑๓	ป่าสองฝั่งลำน้ำแควน้อย	๓๒๔,๓๗๘.๐๐
รวมทั้งสิ้น		๓,๑๗๗,๓๐๑.๐๐

ที่มา: กรมป่าไม้, (๒๕๖๖), http://forestinfo.forest.go.th/National_Forest.aspx

๑.๔.๒ อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตห้ามล่าสัตว์

จังหวัดพิษณุโลกมีพื้นที่อุทยานแห่งชาติ รวมถึงมีเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตห้ามล่าสัตว์ป่า รวมเนื้อที่ทั้งสิ้น ๒,๒๒๑,๙๕๑.๓๒ ไร่ รายละเอียดดังตารางที่ ๕

ตารางที่ ๕ ชื่ออุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตห้ามล่าสัตว์ป่า

ที่	ชื่ออุทยานแห่งชาติ	เนื้อที่ (ไร่)
๑	อุทยานแห่งชาติแควน้อย	๑๒๑,๓๒๕.๐๐
๒	อุทยานแห่งชาติน้ำตกชาติตระการ	๓๓๙,๓๗๕.๐๐
๓	อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง	๗๘๙,๐๐๐.๐๐
๔	อุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า	๑๙๑,๘๗๕.๐๐
๕	อุทยานแห่งชาติภูสอยดาว	๒๑๒,๖๓๓.๐๐
๖	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเมี่ยง-ภูทอง	๔๓๕,๓๒๐.๐๐
๗	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูขัด	๑๕๐,๙๙๐.๐๐
๘	เขตห้ามล่าสัตว์ป่าถ้ำผาทำพล	๑,๗๗๕.๐๐
๙	เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาน้อย - เขาประดู่	๘๔,๔๘๐.๐๐
๑๐	เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาพนมทอง	๑๔,๑๒๕.๐๐
๑๑	เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบ่อโพธิ์ - ปักธงชัย	๘,๒๙๕.๐๐
๑๒	เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบางยาง	๙,๙๘๒.๐๐
รวมทั้งสิ้น		๒,๒๒๑,๙๕๑.๐๐

ที่มา: กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช(๒๕๖๖) <https://www.dnp.go.th/statistics/dnpstatmain.asp>

1.2 ข้อมูลด้านการเกษตรของจังหวัด

๑. พื้นที่

จังหวัดพิษณุโลกมีพื้นที่ทั้งหมด ๑๐,๘๑๕.๘๐ ตารางกิโลเมตร (๖,๗๕๙,๙๐๙ ไร่)^(๑) การใช้ประโยชน์ที่ดินทั้งหมด ๖,๖๒๑,๖๘๑.๗๘ ไร่ เป็นพื้นที่เกษตรกรรม ๓,๔๕๑,๓๖๑.๓๐ ไร่ (๕๒.๑๒ % ของพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดินทั้งหมด) เป็นพื้นที่นา ๑,๖๓๗,๗๙๒.๐๐ ไร่ (๔๗.๔๕% ของพื้นที่เกษตรกรรม) ไม้ผล/ไม้ยืนต้น ๗๑๓,๙๒๕.๒๔ ไร่ (๒๐.๖๙% ของพื้นที่เกษตรกรรม) พืชไร่/พืชสวนและอื่นๆ ๑,๐๙๙,๖๔๔.๐๖ ไร่ (๓๑.๘๖% ของพื้นที่เกษตรกรรม) ทั้งนี้มีพื้นที่เกษตรกรรมที่พัฒนาด้านชลประทานแล้ว ๑,๐๗๘,๘๙๑ ไร่ (อยู่ในเขตชลประทาน ๗๓๑,๘๐๑ ไร่ และถ่ายโอนภารกิจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดูแล ๓๔๗,๐๙๐ ไร่)^(๒) และจังหวัดพิษณุโลกมีพื้นที่ประกาศเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ๖๑๒,๗๒๔ ไร่ (๘ อำเภอ ยกเว้นอำเภอบางกระทุ่ม)

๑.๑ การใช้ที่ดินของจังหวัดพิษณุโลก รวมพื้นที่ใช้ประโยชน์ ๖,๖๒๑,๖๘๑.๗๘ พื้นที่ (ไร่)

ตารางที่ ๖ การใช้ที่ดินของจังหวัดพิษณุโลก

ขอบเขต	ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
พิษณุโลก	พื้นที่ป่า	๒,๕๓๐,๗๒๗.๙๙	๓๘.๒๒
	พื้นที่นา	๑,๖๓๗,๗๙๒.๐๐	๒๔.๗๓
	พืชไร่	๑,๐๗๘,๖๓๗.๗๐	๑๖.๒๙
	ไม้ยืนต้น	๕๒๐,๙๘๕.๕๐	๗.๘๗
	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	๕๐๐,๒๙๓.๙๐	๗.๕๖
	ไม้ผล	๑๙๒,๙๓๙.๗๔	๒.๙๑
	พื้นที่น้ำ	๑๓๙,๒๙๙.๑๐	๒.๑
	ทุ่งหญ้าและโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	๘,๒๓๖.๔๓	๐.๑๒
	สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๕,๘๔๙.๓๙	๐.๐๙
	พืชสวน	๔,๙๖๗.๗๔	๐.๐๘
	เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	๑,๖๒๔.๓๑	๐.๐๒
	พืชน้ำ	๒๕๑.๕๐	๐
	ไร่มวนเวียน	๗๖.๙๙	๐
	พืชน้ำ	๒๕๑.๕๐	๐
	ไร่มวนเวียน	๗๖.๙๙	๐
รวมพื้นที่		๖,๖๒๑,๖๘๑.๗๘	๑๐๐

ที่มา : (๑) กรมพัฒนาที่ดิน, (๒๕๖๖), <http://agri-map-online.moac.go.th>

(๒) โครงการชลประทานพิษณุโลก สรุปรายงานสถานการณ์น้ำ

ตารางที่ ๗ แสดงการใช้ประโยชน์พื้นที่เกษตรกรรมจำแนกรายอำเภอ

อำเภอ	พื้นที่การใช้ประโยชน์ทั้งหมด (ล้านไร่)	พื้นที่ทำการเกษตร						รวมพื้นที่ทำการเกษตร	
		ที่นา		ไม้ผล/ไม้ยืนต้น		พืชไร่/พืชผัก/ไม้ดอก/อื่น		จำนวน (ล้านไร่)	ร้อยละ
		จำนวน (ล้านไร่)	ร้อยละ	จำนวน (ล้านไร่)	ร้อยละ	จำนวน (ล้านไร่)	ร้อยละ		
ชาติตระการ	๑.๐๓๒	๐.๐๔๗	๑๖.๐	๐.๐๘๖	๒๘.๘	๐.๑๖๔	๕๕.๑	๐.๒๙๘	๘.๖
นครไทย	๑.๔๗๕	๐.๑๐๙	๑๗.๔	๐.๒๓๒	๓๗.๒	๐.๒๘๔	๔๕.๓	๐.๖๒๖	๑๘.๑
เนินมะปราง	๐.๖๙๓	๐.๑๒๕	๔๑.๖	๐.๑๐๒	๓๓.๙	๐.๐๗๓	๒๔.๓	๐.๓๐๒	๘.๗
บางกระทุ่ม	๐.๒๒๐	๐.๑๔๘	๘๐.๖	๐.๐๐๖	๓.๓	๐.๐๒๙	๑๕.๙	๐.๑๘๓	๕.๓
บางระกำ	๐.๖๐๕	๐.๓๑๗	๕๙.๙	๐.๐๑๘	๓.๕	๐.๑๙๔	๓๖.๕	๐.๕๓๐	๑๕.๓
พรหมพิราม	๐.๕๑๙	๐.๓๘๒	๘๘.๑	๐.๐๐๘	๑.๙	๐.๐๔๒	๙.๘	๐.๔๓๔	๑๒.๕

เมืองพิษณุโลก	๐.๔๔๗	๐.๒๒๗	๘๔.๖	๐.๐๐๑	๓.๙	๐.๐๓๐	๑๑.๓	๐.๒๖๙	๗.๘
วังทอง	๑.๐๗๑	๐.๒๑๐	๓๗.๔	๐.๒๐๓	๓๖.๒	๐.๑๔๗	๒๖.๓	๐.๕๖๐	๑๖.๒
วัดโบสถ์	๐.๕๕๔	๐.๐๖๗	๒๗.๖	๐.๐๔๕	๑๘.๓	๐.๑๓๓	๕๔.๐	๐.๒๔๖	๗.๑
รวม	๖.๖๒๑	๑.๖๓๗	๔๗.๔	๐.๗๑๓	๒๐.๖	๑.๐๙๙	๓๑.๘	๓.๔๕๑	๑๐๐.๐

ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/> วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๖

*ค่าตัวเลขได้มาจากการคำนวณด้วยระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์

ตารางที่ ๘ แสดงพื้นที่เพาะปลูกพืชเศรษฐกิจจังหวัดพิษณุโลก

ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
ข้าว	๑,๖๑๖,๕๕๖.๘๐	๖๕.๑๓
อ้อย	๒๙๗,๐๕๘.๕๐	๑๑.๙๗
มันสำปะหลัง	๒๒๓,๗๗๔.๓๖	๙.๐๒
ข้าวโพด	๑๖๖,๔๙๔.๑๓	๖.๗๑
ยางพารา	๑๕๒,๐๓๖.๑๔	๖.๑๓
สับปะรด	๑๑,๓๐๒.๓๑	๐.๔๖
ปาล์มน้ำมัน	๑๐,๐๑๔.๑๒	๐.๔๐
เงาะ	๑,๙๖๖.๘๖	๐.๐๘
ลำไย	๑,๘๕๔.๓๓	๐.๐๗
มะพร้าว	๗๔๖.๑๐	๐.๐๓
ทุเรียน	๑๓๖.๑๒	๐.๐๑
กาแฟอราบิก้า	๒๒.๘๓	๐
มังคุด	๗.๒๐	๐

ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/> วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๖

*ค่าตัวเลขได้มาจากการคำนวณด้วยระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์

๑.๔ การใช้พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมของดิน (Agri-Map analytic) โดยพื้นที่เพาะปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดพิษณุโลก ได้แก่ ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง ข้าวโพด สับปะรด และยางพารา

ตารางที่ ๙ แสดงพื้นที่ชั้นความเหมาะสมของดินและพื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมของดิน

ชนิดสินค้า	พื้นที่เหมาะสม : S๑ (ไร่)		พื้นที่เหมาะสม : S๒ (ไร่)		พื้นที่เหมาะสม : S๓ (ไร่)	พื้นที่ไม่เหมาะสม : N (ไร่)
	พื้นที่ทั้งหมด	พื้นที่ปลูก	พื้นที่ทั้งหมด	พื้นที่ปลูก		
ข้าว	๑,๖๑๓,๓๔๔	๑,๒๕๑,๔๓๒	๓๗๓,๘๕๙	๒๘๓,๙๐๘	๕๐,๗๖๓	๓๐,๔๕๕
อ้อยโรงงาน	๓๙๑,๒๖๑	๓,๔๐๖	๑,๒๖๓,๐๙๓	๑๙๘,๗๗๐	๙๔,๗๒๕	๑๕๗.๕
มันสำปะหลัง	๔๕๘,๒๖๒	๕๗,๒๕๒	๖๐๕,๕๘๓	๑๑๖,๖๒๓	๒๔,๕๖๘	๒๕,๓๓๑
ข้าวโพด	๓๔,๘๕๕	๑,๕๔๖	๑,๐๓๑,๐๖๐	๑๐๐,๙๐๐	๒๕,๒๕๑	๓๘,๗๙๗
ยางพารา	๗๐,๙๕๙	๗๐,๙๕๙	๕๖,๐๑๖	๕๕,๙๗๕	๑๗,๙๙๕	๗,๑๐๗
สับปะรด	๒๑,๒๓๑	๑,๓๓๒	๑,๑๗๔,๗๙๔	๗,๑๒๖	๖๒๘	๒,๒๑๖

ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/> วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๖

๑.๕ พื้นที่ดำเนินการในเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดพิษณุโลก พื้นที่ประกาศเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ๖๑๒,๗๒๔ ไร่ (๘ อำเภอ ยกเว้นอำเภอบางกระทุ่ม)

อำเภอ	พื้นที่ประกาศเขตฯ (ไร่)	พื้นที่ RF หลัง พรฎ. (ไร่)	พื้นที่ก้นออก (ไร่)	พื้นที่ดำเนินการ (ไร่)	มอบ ส.ป.ก.๔-๐๑					
					ที่ดินเกษตรกรรม			ที่ดินชุมชน		
					ราย	แปลง	ไร่	ราย	แปลง	ไร่
ชาติตระการ	๑๕๕,๔๔๙	๓,๐๙๑.๙๘	๓๑,๙๖๓.๘๑	๑๒๒,๔๘๕.๑๙	๖,๕๙๘	๙,๕๕๕	๑๒๔,๖๑๘	๒,๖๙๒	๒,๙๐๐	๑,๘๖๒
นครไทย	๑๔๗,๑๐๔	๐	๓๕,๙๐๘.๓๕	๑๑๑,๑๙๕.๖๕	๔,๕๙๒	๖,๒๒๐	๘๒,๔๒๘	๑,๓๖๙	๑,๔๗๕	๑,๑๐๘
เนินมะปราง	๑๑,๗๕๓	๐	๓๘.๐๑	๑๑,๗๑๔.๙๙	๕๕๒	๖๔๔	๗,๒๙๙	๑๖๘	๑๗๑	๑๒๑
บางระกำ	๕๘๕	๑๘	๒,๔๑๒.๘๖	๑,๘๒๗.๘๖	๑๖	๑๙	๑๒๘	๐	๐	๐
พรหมพิราม	๗,๕๘๘	๐	๓,๐๒๒.๐๔	๔,๕๖๕.๙๖	๒๘๖	๓๔๕	๓,๒๗๑	๒๔	๒๔	๑๒
เมืองพิษณุโลก	๙,๖๑๖	๑๗๒	๖,๒๔๒	๓,๓๗๔	๔๗๐	๕๕๓	๓,๓๒๒	๑๔๕	๑๕๒	๒๔๗
วังทอง	๒๐๕,๗๔๕	๗,๓๐๗	๖๐,๓๔๘.๕๖	๑๔๕,๓๙๖.๔๔	๗,๘๘๘	๐,๘๖๐	๑๓๓,๔๕๐	๓,๐๓๓	๓,๓๔๒	๓,๓๒๑
วัดโบสถ์	๗๕,๘๘๔	๑,๐๗๘	๒๘,๘๖๔.๐๘	๔๗,๐๑๙.๙๒	๒,๗๑๕	๔,๑๕๗	๔๙,๒๒๔	๕๕๖	๕๘๑	๓๗๕
รวม	๖๑๒,๗๒๔	๑๑,๖๖๖.๙๘	๑๖๘,๗๙๙.๗๑	๔๔๓,๙๒๔.๒๙	๒๓,๑๐๗	๓๒,๓๕๓	๔๐๓,๗๔๐	๗,๙๘๗	๘,๖๔๕	๗,๐๔๖

ตารางที่ ๑๐ แสดงพื้นที่ปฏิรูปที่ดินจังหวัดพิษณุโลก

ที่มา : สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดพิษณุโลก, (๒๕๖๖)

๒ ครุฑเรือและแรงงานภาคการเกษตร

ครุฑเรือเกษตรกรรมและแรงงานภาคการเกษตรในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลกมีจำนวน ๙๙,๗๗๐ ครุฑเรือ และ ๒๔๖,๖๙๐ คน ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๑ แสดงจำนวนครุฑเรือและแรงงานภาคการเกษตร

อำเภอ	ครุฑเรือเกษตรกรรม(ครุฑเรือ)	แรงงานภาคการเกษตร(คน)
เมืองพิษณุโลก	๑๐,๔๕๒	๒๙,๒๔๑
นครไทย	๑๕,๔๓๕	๓๙,๙๓๑
ชาติตระการ	๗,๖๗๕	๒๔,๘๔๙
บางระกำ	๑๐,๘๔๔	๓๑,๒๔๔
บางกระทุ่ม	๗,๙๐๘	๑๗,๙๒๙
พรหมพิราม	๑๕,๑๓๖	๓๑,๑๕๔
วัดโบสถ์	๖,๗๘๗	๑๔,๖๕๙
วังทอง	๑๖,๗๙๗	๓๐,๕๔๓
เนินมะปราง	๘,๗๓๖	๒๗,๑๔๐
รวม	๙๙,๗๗๐	๒๔๖,๖๙๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดพิษณุโลก

๓. สถานการณ์ด้านทรัพยากรการผลิต และแนวโน้มสถานการณ์ด้านทรัพยากรการผลิต

๓.๑ ปริมาณน้ำท่าเฉลี่ย ๔,๒๘๕.๑๓ ล้าน ลบ.ม. (ข้อมูล ณ วันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๖๗)

๓.๒ แหล่งกักเก็บน้ำ

ปริมาณแหล่งน้ำต้นทุนในเขตชลประทานจำนวน ๓๓๖.๓๑ ล้าน ลบ.ม. และปริมาณแหล่งน้ำต้นทุนนอกเขตชลประทานจำนวน ๑๐๑.๖๙ ล้าน ลบ.ม.

ตารางที่ ๑๒ แสดงแหล่งน้ำภาคการเกษตรจังหวัดพิษณุโลก

แหล่งกักเก็บน้ำ	จำนวน	หน่วย	ปริมาณน้ำใช้การ (ล้าน ลบ.ม.)	% ใช้การ
ในเขตชลประทาน	๒๐	แห่ง	๓๓๖.๓๑	-
ขนาดใหญ่	๑	แห่ง	๒๙๘.๔๐	๓๓.๓๐
ขนาดกลาง	๙	แห่ง	๓๐.๘๐	๗๐.๐๐
ขนาดเล็ก	๑๐	แห่ง	๔.๖๑	๘๖.๔๖
แหล่งน้ำอื่นๆ	-	-	๒.๕๐	-
นอกเขตชลประทาน	-	-	๑๐๑.๖๙	-
แหล่งน้ำสาธารณะ/อื่นๆ	-	-	๙๐.๙๒	-
บ่อจืด	๑๐,๙๔๑	บ่อ	๖.๘๙	-
บ่อบาดาล	๑,๕๕๙	บ่อ	๓.๘๘	-

๓) ความต้องการใช้น้ำของจังหวัดจำแนก ๔ ด้าน

ตารางที่ ๑๓ แสดงความต้องการใช้น้ำจังหวัดพิษณุโลก

ประเภทการใช้น้ำ	ปริมาณการความต้องการน้ำ (ล้าน ลบ.ม.)	
	ในเขตชลประทาน	นอกเขตชลประทาน
อุปโภคบริโภค	๑๓.๑๑	๑๔.๘๙
ระบบนิเวศน์	๓๖.๙๗	๔๒.๖๗
เกษตรกรรม	๐.๗๔	๑๘๘.๕๐
อุตสาหกรรม	-	๑.๑๙

1.3 ขนาดเศรษฐกิจของจังหวัด

- เศรษฐกิจจังหวัดพิษณุโลกในปี ๒๕๖๗ คาดว่าจะขยายตัวร้อยละ ๓.๐ (ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ ๒.๐ – ๔.๐) ชะลอตัวจากปี ๒๕๖๖ ที่ขยายตัวร้อยละ ๓.๙) โดยสมมติฐานหลักมาจากภาคบริการที่ปรับตัวดีขึ้น ต่อเนื่อง และมีแรงส่งสำคัญจากการใช้จ่ายภาครัฐ การบริโภคภาคเอกชน การลงทุนภาคเอกชน รวมถึงแรงส่งเพิ่มเติมจากนโยบายภาครัฐ ทั้งนี้ ในส่วนของภาคเกษตรกรรม ยังคงมีความกังวลในเรื่องปรากฏการณ์เอลนีโญ เกิดภาวะภัยแล้งที่จะส่งผลกระทบต่อผลผลิตเกษตร ภาคเกษตรกรรมคาดว่าจะหดตัวร้อยละ -๑.๗ (ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ (-๒.๗) – (-๐.๗)) จากความกังวลของปรากฏการณ์เอลนีโญที่มีแนวโน้มสูง ปริมาณน้ำฝนน้อย ส่งผลต่อการเพาะปลูกและผลผลิตทางการเกษตร(สำนักงานคลังจังหวัดพิษณุโลก, ๒๕๖๖)
- จำนวนประชากรที่อาศัยอยู่จริง จำนวน ๕๐๘,๘๙๒ คน แยกเป็นชาย ๒๔๖,๑๒๕ คน หญิง ๒๖๒,๗๖๗ คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ๒๕๖๖)
- ขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.๐๑) ๙๙,๗๗๐ ครัวเรือน และเป็นแรงงานภาคเกษตรกร ๒๔๖,๖๙๐ คน (สำนักงานเกษตรจังหวัดพิษณุโลก, ๒๕๖๖)

1.4 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ

ตารางที่ ๑๔ แสดงข้อมูลการเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดพิษณุโลก

ชนิดพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ	พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ราคาลินค้าเกษตรที่		อำเภอที่ปลูก มากที่สุด
					เกษตรกรขายได้ ณ ไร่นา (บาท/ตัน) *	มูลค่าผลผลิต (บาท)	
ข้าวเหนียว	๑,๔๘๕,๒๘๑	๑,๔๕๖,๑๙๑	๕๙๗	๘๖๙,๓๔๖.๐๓	๑๐,๗๕๐	๙,๓๔๕,๔๖๙,๘๒๒	บางระกำ
ข้าวนาปรัง	๗๑๓,๔๙๙	๗๑๒,๖๑๕	๕๗๘	๔๑๑,๙๖๘	๑๐,๐๐๐	๔,๑๑๙,๖๘๐,๐๐๐	บางระกำ
ยางพารา	๒๔๑,๔๖๐	๓๒๘,๔๑๑	๑๗๘	๕๘,๔๕๗	๒๖,๐๐๐	๑,๕๑๙,๘๘๒,๐๐๐	นครไทย
มันสำปะหลัง	๒๐๕,๑๑๕	๑๙๔,๘๙๗	๒,๙๓๑	๕๗๑,๓๑๙	๒,๕๙๑.๖๗	๑,๕๘๖,๗๙๓,๖๓๓	วังทอง
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	๑๗๖,๑๙๖	๑๗๔,๑๑๙	๙๐๕	๑๕๗,๕๖๘	๗,๙๙๐	๘๗๘,๗๖๔,๖๒๕	นครไทย
อ้อยโรงงาน	๑,๖๗๗,๙๖๐	๑,๖๗๗,๙๖๐	๖๑๒	๑,๐๒๗,๒๑๔	๑,๐๗๐	๑,๕๐๑,๗๖๑,๗๒๔	บางระกำ
มะม่วง (รวมสายพันธุ์) (รวมน้ำดอกไม้ (บางส่วน) ไว้ในมะม่วงรวมด้วย)	๘๒,๘๒๓	๘๑,๒๔๗	๙๑๐	๗๓,๙๓๕	๔,๐๐๐	๒๙๕,๗๔๐,๐๐๐	เนินมะปราง, วังทอง,วัดโบสถ์
มะม่วงน้ำดอกไม้	๔๘,๓๖๗	๔๘,๓๖๗	๑,๐๐๐	๔๘,๓๖๗	๑๗,๘๘๐	๒,๘๗๕,๖๔๐,๖๓๐	เนินมะปราง, วังทอง,วัดโบสถ์
ลับประด	๗๗,๒๙๖	๗๗,๒๙๖	๑,๐๑๒	๗๘,๒๔๐	๙,๐๐๐	๗๓๓,๒๗๖,๘๐๐	นครไทย
กล้วยน้ำว้า	๕,๓๕๑	๕,๖๕๑.๐๐	๙๔๖	๕,๓๕๑.๐๐	๘,๐๐๐	๔๒,๘๐๘,๐๐๐	บางระกำ, บางกระทุ่ม

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดพิษณุโลก, สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ ๒

1.5 สัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญ

๑) ด้านปศุสัตว์

สินค้าเศรษฐกิจที่สำคัญ มี ๖ ชนิด ได้แก่ ไก่พื้นเมือง, โคเนื้อ, สุกร, กระบือ, เป็ดไข่ และ ไก่เนื้อ

ตารางที่ ๑๕ แสดงสินค้าเศรษฐกิจสำคัญด้านปศุสัตว์

สินค้า	จำนวน เกษตรกร	ผลผลิต		ราคาเฉลี่ย (บาท/หน่วย)	มูลค่า (ล้านบาท)
		จำนวน	หน่วย		
ไก่พื้นเมือง	๓๗,๖๖๓	๒,๑๑๐,๗๔๔	ตัว	๑๖๐	๓๔๓.๐๖
โคเนื้อ	๕,๙๐๓	๖๓,๙๔๙	ตัว	๒๑,๐๐๐	๑,๒๐๑.๐๕
สุกร	๓,๐๔๔	๓๒๒,๙๒๖	ตัว	๗,๕๐๐	๑,๑๓๘.๙๔
กระบือ	๓,๑๙๓	๓๑,๒๐๗	ตัว	๓๕,๐๐๐	๙๐๙.๒๓
เป็ดไข่	๘๘๒	๑๕๕,๑๖๐	ตัว	๔	๑๔๓.๕๕
ไก่เนื้อ	๖๑๑	๑,๒๒๗,๐๕๐	ตัว	๑๐๐	๔๓๐.๕๓

ที่มา: สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพิษณุโลก

๒) ด้านประมง

สินค้าเกษตรด้านประมงที่สำคัญ ดังนี้

ตารางที่ ๑๕ แสดงสินค้าเศรษฐกิจสำคัญด้านประมง

สินค้า	จำนวนเกษตรกร (ราย)	เนื้อที่เลี้ยง (ไร่)	ปริมาณผลผลิต (ตัน)	การกระจายผลผลิต (ตัน)	
				ในจังหวัด	นอกจังหวัด
เพาะเลี้ยง (กระชัง)					
ปลานิลแดง	๒๖๔	๓๒.๖	๖,๑๓๓.๑๔	๕,๘๒๖.๔๘	๓๐๖.๖๖
ปลากดหลวง	๑๘	๐.๘๕	๓๗.๕๘	๓.๗๖	๓๓.๘๒
ปลานิลดำ	๑๖	๐.๕	๙๕.๔๓	๘๕.๘๙	๙.๕๔
ปลากดแก้ว	๔	๐.๗๖	๑๗.๐๑	๐.๘๕	๑๖.๑๖
รวม (กระชัง)	๓๐๒	๓๔.๗๑	๖,๒๘๓.๑๖	๕,๙๑๖.๙๘	๓๖๖.๑๘
เพาะเลี้ยง (บ่อดิน)					
ปลานิล	๖,๔๕๓	๘,๓๙๘.๑๔	๑,๑๗๕.๗๔	๗๐๕.๔๔	๔๗๐.๓๐
ปลาดุก	๑,๕๙๘	๑,๘๙๙.๓๓	๔๗๔.๘๓	๒๘๔.๙	๑๘๙.๙๓
ปลาตะเพียน	๙๑๔	๑,๒๔๕.๙๒	๖๒.๓	๓๗.๓๘	๒๔.๙๒
ปลาสร้อย	๕๓๒	๖๒๐.๗๕	๑๙๒.๔๓	๑๑๕.๔๖	๗๖.๙๗
ปลาหัวขี้หมู	๔๒๙	๔๖๒.๗๕	๓๒.๓๙	๑๙.๔๔	๑๒.๙๖
รวม (บ่อดิน)	๙,๙๒๖	๑๒,๖๒๖.๘๙	๑,๙๓๗.๖๙	๑,๑๖๒.๖๒	๗๗๕.๐๘
รวมเพาะเลี้ยง	๑๐,๒๒๘	๑๒,๖๖๑.๖๐	๘,๒๒๐.๘๕	๗,๐๗๙.๖๐	๑,๑๔๑.๒๖

ปลาหมอ	๙,๕๔๔	๐	๙๖๘.๙๑	๙๒๐.๔๖	๔๘.๔๕
ปลาตะเพียน	๙,๕๔๔	๐	๑,๙๐๒.๑๑	๑,๘๐๗.๐๐	๙๕.๑๑
ปลาช่อน	๙,๕๔๔	๐	๑,๔๔๒.๖๑	๑,๓๗๐.๔๘	๗๒.๑๓
ปลากะตัก	๙,๕๔๔	๐	๑,๓๐๑.๐๖	๑,๒๓๖.๐๑	๖๕.๐๕
รวมจับธรรมชาติ	๙,๕๔๔	๐	๕,๖๑๔.๖๙	๕,๓๓๓.๙๖	๒๘๐.๗๓

ที่มา: สำนักงานประมงจังหวัดพิษณุโลก

1.6 สินค้า GI ด้านการเกษตรที่สำคัญของจังหวัด

สินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นเฉพาะพื้นที่ของจังหวัดพิษณุโลก สามารถยกระดับสู่การสร้างความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืนได้ โดยผ่านการรับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) จำนวน ๒ ชนิดสินค้า ได้แก่ “กล้วยตากบางกระทุ่ม” และ “มะม่วงน้ำดอกไม้สีทองพิษณุโลก” สำหรับ “ทุเรียน” มีแผนการพัฒนาระดับโดยขอรับรอง (GI) ในระยะต่อไป ดังนี้

๑.๖.๑ มะม่วงน้ำดอกไม้

มะม่วงน้ำดอกไม้สีทองพิษณุโลก (Nam Dok Mai Si Thong Phitsanulok Mango หรือ Mamuang Nam Dok Mai Si Thong Phitsanulok Mango)

นิยามคุณภาพ ชื่อเสียง คุณสมบัติหรือคุณลักษณะเฉพาะสินค้าคือ มะม่วงน้ำดอกไม้สีทอง ที่มีลักษณะทรงรียาว เปลือกสีเหลืองนวล ไม่ขำง่าย ผลสุกเนื้อสีเหลืองเข้ม เนื้อแน่น เนียน ไม่มีเสี้ยน เนื้อแห้ง ไม่ฉ่ำน้ำ รสชาติหวาน กลิ่นหอม เมล็ดลีบบาง ปลูกในพื้นที่อำเภอนนทบุรี อำเภอนนทบุรี และอำเภอนนทบุรี จังหวัดพิษณุโลก

ลักษณะของสินค้า เป็นมะม่วงพันธุ์น้ำดอกไม้สีทอง เปลือกสีเหลืองนวลสวยงาม ผิวเรียบเนียน ไม่ขำง่าย ผลทรงรี ยาว ผลใหญ่ รูปทรงเหมือนหยดน้ำ น้ำหนักประมาณ ๒๕๐ - ๗๐๐ กรัมต่อผล ผลสุกสีเหลืองเข้ม เนื้อแน่น เนียนละเอียด ไม่มีเสี้ยน เนื้อแห้ง ไม่ฉ่ำน้ำ รสชาติหวาน กลิ่นหอม

การผลิต ปีการผลิต ๒๕๖๖ มีเกษตรกรเพาะปลูกมะม่วงน้ำดอกไม้ จำนวน ๔,๗๕๙ ราย พื้นที่เพาะปลูก ๕๔,๒๑๔ ไร่ โดยอำเภอที่เพาะปลูกมากที่สุด ได้แก่อำเภอนนทบุรี อำเภอนนทบุรี และอำเภอนนทบุรี ตามลำดับ ปริมาณผลผลิต ๙๑๐ กิโลกรัม/ไร่ ผลผลิตรวม ๔๘,๓๖๗ ตัน/ปี การรับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) จำนวน ๑๕๗ ราย พื้นที่ ๓,๐๕๓ ไร่ ปริมาณผลผลิต ๒,๔๒๒ ตัน/ปี มูลค่าการจำหน่าย ปี ๒๕๖๕ จำนวน ๔๕.๑๘ ล้านบาท สถานที่รวบรวมผลผลิต จำนวน ๑๑ แห่ง (ได้รับการรับรองมาตรฐาน GMP มกษ. ๙๐๔๗ จำนวน ๑ แห่ง)

หมายเหตุ : ๑. ศักยภาพการผลิตของสายพันธุ์ (Yield Potential) ๑,๐๑๖ กก./ไร่ (กรมส่งเสริมการเกษตร)

๒. การรับรองมาตรฐาน GAP จำนวน ๕๗๗ ราย พื้นที่ ๕,๓๔๔.๘๔ ไร่ (คิดเป็นร้อยละ ๙.๘๖ ของพื้นที่ปลูก)

๑.๖.๒ กลัวยตากบางกระทุ่ม พืชญโลก

กลัวยตากบางกระทุ่ม พืชญโลก (Bangkratum Phitsanulok Dried Banana)

นิยามคุณภาพ ชื่อเสียง คุณสมบัติหรือคุณลักษณะเฉพาะสินค้าคือ กลัวยตากที่มีเนื้อแห้งเนียน ละเอียด เหนียวนุ่ม ไม่มีเม็ด รสชาติหวานเป็นธรรมชาติ ผลิตจากกล้วยน้ำว้าพันธุ์มะลิอ่อน พันธุ์वलจันทร์ พันธุ์ปากช่อง ๕๐ หรือพันธุ์พื้นเมือง ในพื้นที่จังหวัดพืชญโลก และตำบลท่าหอ อำเภอมือง จังหวัดพิิจิตร

ลักษณะของสินค้า รูปทรงกลมแบนหรือแผ่น สีน้ำตาลเนียน เนื้อแห้งละเอียด ไม่มีเม็ด เหนียว นุ่ม กลิ่นหอม รสชาติหวานเป็นธรรมชาติ

การผลิต ปีการผลิต ๒๕๖๖ มีเกษตรกรเพาะปลูกกล้วยน้ำว้า จำนวน ๑,๓๕๓ ราย พื้นที่เพาะปลูก ๖,๘๖๓ ไร่ โดยอำเภอที่เพาะปลูกมากที่สุด ได้แก่อำเภอนครไทย อำเภอบางกระทุ่ม และอำเภอวังทอง ตามลำดับ ปริมาณผลผลิต ๙๙๕ กิโลกรัม/ไร่ (กล้วยผลสด) ผลผลิตรวม ๔๘,๓๖๗ ตัน การรับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) จำนวน ๙ ราย พื้นที่ ๕๑๙ ไร่ ปริมาณผลผลิต ๙๖๑ ตัน/ปี (กล้วยตาก) มูลค่าการจำหน่าย ปี ๒๕๖๔ จำนวน ๘๐.๒๔ ล้านบาท ปี ๒๕๖๕ จำนวน ๘๓.๕๙ ล้านบาท ปี ๒๕๖๖ จำนวน ๑๓๙.๘๗ ล้านบาท สถานที่รวบรวมผลผลิต จำนวน - แห่ง

หมายเหตุ : ๑. ศักยภาพการผลิตของสายพันธุ์ (Yield Potential) ๑๑,๐๓๑ กก./ไร่ (กรมวิชาการเกษตร)

๒. การรับรองมาตรฐาน GAP จำนวน ๙ ราย พื้นที่ ๔๗.๒๘ ไร่ (คิดเป็นร้อยละ ๐.๖๙ ของพื้นที่ปลูก)

๓. ผลิตจากกล้วยน้ำว้าพันธุ์มะลิอ่อน พันธุ์वलจันทร์ พันธุ์ปากช่อง ๕๐ หรือพันธุ์พื้นเมืองในพื้นที่จังหวัดพืชญโลก และตำบลท่าหอ อำเภอมืองพิิจิตร จังหวัดพิิจิตร

๑.๖.๓ ทุเรียน (สินค้าเกษตรอนาคต GI)

การผลิต ปีการผลิต ๒๕๖๖ มีเกษตรกรเพาะปลูกทุเรียน จำนวน ๗๔๐ ราย พื้นที่ ๔,๘๑๙ ไร่ โดยอำเภอที่เพาะปลูกมากที่สุด ได้แก่ อำเภอนครไทย อำเภอเนินมะปราง และอำเภอวังทอง ตามลำดับ ปริมาณผลผลิต ๕๒๒ กิโลกรัม/ไร่ ผลผลิตรวม ๑,๕๒๗ ตัน มูลค่าการขาย ๑๕๒,๗๐๐,๐๐๐ บาท การรับรองมาตรฐานมีมาตรฐาน GAP จำนวน ๑๓๒ ราย พื้นที่ ๑,๑๗๐.๗๐ ไร่ (คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๒๙ ของพื้นที่ปลูก)

หมายเหตุ : ศักยภาพการผลิตของสายพันธุ์ (Yield Potential) ๑,๓๒๐.๓๕ กก./ไร่ ที่มา สำนักงานพาณิชย์จังหวัดพืชญโลก, สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

1.7 สินค้า OTOP ยอดจำหน่ายสูงสุด 10 อันดับแรกของจังหวัดพิษณุโลก

ตารางที่ ๑๖ แสดงข้อมูลสินค้า OTOP ที่มียอดจำหน่ายสูงสุด ๑๐ อันดับ

ชื่อกลุ่มเกษตรกรที่ผลิต	ตราสินค้า (Brand)	ประเภทผลิตภัณฑ์	แหล่งรับซื้อวัตถุดิบ	การสนับสนุนของกระทรวงเกษตรฯ
๑. หจก.จิราพรฟู้ด ๒๐/๕ หมู่ ๓ ตำบลบางกระทุ่ม อำเภอบางกระทุ่ม โทร: ๐๘ ๘๒๘๒ ๑๑๕๖/ ๐๕๕- ๐๐๐๑๔๓	จิราพร	กล้วยตาก เคลือบช็อคโกแลต	ผลผลิตของคนใน ชุมชนและพื้นที่ ข้างเคียง	ส่งเสริม ด้านการปลูก/ดูแล
๒. กลุ่มกล้วยตากพลังงานแสงอาทิตย์ บานาน่าโซไซตี้ ๒/๓ ตำบลเนินกลุ่ม อำเภอบางกระทุ่ม โทร: ๐๕๕-๓๙๖๐๔๔	บานาน่าโซไซตี้	กล้วยตากเคลือบ ช็อคโก แลตอัลมอนด์	ผลผลิตของคนใน ชุมชนและพื้นที่ ข้างเคียง	ส่งเสริม ด้านการปลูก/ดูแล
๓. กลุ่มสตรีสหกรณ์บางกระทุ่ม ๒ ๓๑ หมู่ ๗ ตำบลบางกระทุ่ม อำเภอบางกระทุ่ม โทร: ๐๘ ๑๔๙๓ ๑๘๙๗	แสงทอง	กล้วยตาก อบน้ำผึ้ง	ผลผลิตของคนใน ชุมชนและพื้นที่ ข้างเคียง	ส่งเสริม ด้านการปลูก/ดูแล
๔. วิสาหกิจชุมชนกล้วยตากแม่โสม ๙๙/๒ หมู่ ๑ ตำบลบางกระทุ่ม อำเภอบางกระทุ่ม โทร: ๐๘ ๔๑๖๗๔ ๒๘๑๗	แม่โสม	กล้วยตาก รสน้ำผึ้ง	ผลผลิตของคนใน ชุมชนและพื้นที่ ข้างเคียง	ส่งเสริม ด้านการปลูก/ดูแล
๕. น.ส.ฐิติยาภรณ์ ทะรังศรี ๕๒ หมู่ ๒ ตำบลบางกระทุ่ม อำเภอบางกระทุ่ม โทร: ๐๘ ๗๗๓๔ ๔๔๗๙	แสงตะวัน	กล้วยตาก ธรรมชาติ	ผลผลิตของคนใน ชุมชนและพื้นที่ ข้างเคียง	ส่งเสริม ด้านการปลูก/ดูแล
๖. ข้าวกล้องไรซ์เบอร์รี่ สิริรมณี ๕๘ หมู่ ๘ ตำบลท่าตาล อำเภอบางกระทุ่ม โทร: ๐๖ ๒๕๓๕ ๓๙๙๑	สิริรมณี	ข้าวกล้องสามสี	ผลผลิตข้าว ปลอดภัย/ข้าว อินทรีย์	ส่งเสริม ด้านการปลูก/ดูแล
๗. น.ส.พัฒน์ เลี่ยมนุทธอง ๑๑๑/๑ ม.๑๒ ตำบลแก่งโสภา อำเภอวังทอง โทร: ๐๘๑ ๔๒๔ ๖๒๒๖	ไร่สามพี่น้อง	มะขามหวานไร่ เมล็ด (แปรรูป)	ปลูกเองและรับซื้อ ในชุมชน/จังหวัด ข้างเคียง	ให้ความรู้ด้าน วิชาการ
๘. วิสาหกิจชุมชนพันธกิจน้ำพริกแม่มานิต	น้ำพริก	น้ำพริกนรก	ผลผลิตของคนใน	ให้ความรู้ด้าน

ชื่อกลุ่มเกษตรกรที่ผลิต	ตราสินค้า (Brand)	ประเภทผลิตภัณฑ์	แหล่งรับซื้อวัตถุดิบ	การสนับสนุนของกระทรวงเกษตรฯ
๒๐๕/๑ หมู่ ๖ ตำบลแม่ระกา อำเภอวังทอง โทร: ๐๘ ๑๗๘๖ ๕๕๐๐	แม่มานิต		ชุมชนและพื้นที่ข้างเคียง	วิชาการ
๙. กลุ่มมะม่วงส่งออกตำบลบ้านมุง ๕๑ หมู่ ๔ ตำบลบ้านมุง อำเภอเนินมะปราง โทร: ๐๘ ๗๒๐๗ ๐๓๕๖	-	มะม่วงน้ำดอกไม้	ผลผลิตของคนในชุมชนและพื้นที่ข้างเคียง	ส่งเสริมด้านการปลูก/ดูแล
๑๐. งานศิลป์ดินไทย ๕๖๔/๗ ถนนมิตรภาพ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองพิษณุโลก โทร: ๐๕๕-๓๐๓๓๙๙, ๐๘ ๑๔๔๑ ๗๕๔๖	งานศิลป์ดินไทย	ดอกไม้ดินไทย	ใช้ดินไทยในท้องถิ่น	-

ที่มา: สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพิษณุโลก

1.8 โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี

จังหวัดพิษณุโลก ดำเนินการโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จังหวัดพิษณุโลก ผ่านกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ตามแผนงานยุทธศาสตร์ส่งเสริมเศรษฐกิจและพัฒนาศักยภาพชุมชนงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ จำนวน ๗๒ หมู่บ้าน ๙ อำเภอ ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในจังหวัดพิษณุโลก ชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตรกรรม ซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตสินค้าเกษตร ทั้งด้านพืช ปศุสัตว์ ประมง ด้วยระบบเกษตรปลอดภัย (เกษตรอินทรีย์/GAP) สำหรับเป็นวัตถุดิบประกอบอาหารพื้นถิ่น หรือผลิตภัณฑ์ OTOP หรือผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาได้รับการพัฒนาจากการระดมความคิดเห็นการสืบค้นภูมิปัญญาด้านอาหารพื้นถิ่นของจังหวัดพิษณุโลก พัฒนาอาหารพื้นถิ่นไปสู่รายการอาหารใหม่เพื่อสร้างมูลค่า และมีจุดเรียนรู้ในชุมชนส่วนหนึ่งเป็นศูนย์เรียนรู้ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวในหมู่บ้านเป้าหมายจำนวน ๗๒ หมู่บ้าน

1.9 สหกรณ์ภาคการเกษตร

๑) จำนวนสหกรณ์ภาคการเกษตรในจังหวัด ๖๓ สหกรณ์ สมาชิกสหกรณ์จำนวน ๑๑๘,๖๓๖ คน จำนวนสหกรณ์นอกภาคการเกษตรในจังหวัด ๒๘ สหกรณ์ สมาชิกสหกรณ์จำนวน ๕๑,๘๕๘ คน

๒) ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ภาคการเกษตร สหกรณ์ที่พร้อมรับการตรวจจำนวน ๖๒ แห่ง มีกำไร ๔๒ แห่ง มูลค่าสุทธิ ๔๗,๗๙๘,๔๗๙.๓๙ ล้านบาท และขาดทุนสุทธิ ๒๐ แห่ง มูลค่า ๔๖,๒๖๗,๗๐๖.๙๖ ล้านบาท ตามลำดับ

๓) ผลการดำเนินงานของสหกรณ์นอกภาคการเกษตร สหกรณ์ที่พร้อมรับการตรวจจำนวน ๒๕ แห่ง มีกำไร ๒๔ แห่ง มูลค่าสุทธิ ๑,๓๖๘,๐๖๘,๔๘๖.๓๒ ล้านบาท และขาดทุนสุทธิ ๑ แห่ง มูลค่า ๒๘๑,๑๗๙.๙๓ ล้านบาท ตามลำดับ

๓) จำนวนกลุ่มเกษตรกร ๖๒ กลุ่ม สมาชิกจำนวน ๕,๖๙๕ ราย

๔) ผลการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกร กลุ่มเกษตรกรที่พร้อมรับการตรวจจำนวน ๖๒ กลุ่ม มีกำไร ๕๒ กลุ่ม มูลค่าสุทธิ ๔,๕๒๑,๑๓๕.๐๒ ล้านบาท และขาดทุน ๑๐ กลุ่ม มูลค่าสุทธิ ๓๕๑,๒๒๗.๙๐ ล้านบาท

๒.๑ เกษตรอินทรีย์

ตารางที่ ๑๗ แสดงข้อมูลการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์จังหวัดพิษณุโลก

ชนิดสินค้า	จำนวนเกษตรกร (ราย)	จำนวนแปลง (แปลง)	จำนวนพื้นที่ (ไร่)	ปริมาณผลผลิต (ตัน)	มูลค่าผลผลิต (บาท)	ชื่อ มาตรฐาน
๑) ข้าว	๔๙	๑๔๙	๑,๐๐๑.๒๕	-	-	-
๒) พืช	๕๖	๕๘	๑๓๑.๖๗	-	-	-
รวมทั้งสิ้น	๑๐๕	๒๐๗	๑,๑๓๒.๙๒	-	-	-

๒.๒ พื้นที่การทำเกษตรปลอดภัย ที่ได้รับการรับรอง GAP

ตารางที่ ๑๘ แสดงข้อมูลการรับรองมาตรฐาน GAP จังหวัดพิษณุโลก

ชนิดสินค้า	จำนวนเกษตรกร (กลุ่ม/ราย)	จำนวนแปลง (แปลง)	จำนวนพื้นที่ (ไร่)	ปริมาณผลผลิต (ตัน)	มูลค่าผลผลิต (บาท)
๑. ข้าว	๗/๘๓๑	๘๓๑	๑๑,๙๘๐	-	-
๒. พืช	๘๐๕	๑,๐๗๑	๑๒,๒๖๔.๘๑	-	-
๓. ประมง	๘๔	๘๔			
๓.๑ GAP	๗๑	๗๑	-	-	-
๓.๒ ม ก ช . 7436- 2563	๑๓	๑๓	-	-	-
๔. ปศุสัตว์	๘๕๑	๘๕๑	๓,๓๗๗		
๔.๑ GAP	๒๒๗	๒๒๗	๓,๓๗๗		
๔.๒ GFM	๖๒๔	๖๒๔	-		
รวมทั้งสิ้น	๒,๔๘๗	๒,๗๕๓	๑๕,๗๕๑.๘๑		

ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร <https://gap.doa.go.th/> , ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวพิษณุโลก, สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพิษณุโลก, สำนักงานประมงจังหวัดพิษณุโลก, สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๒

ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มอบหมายให้สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด ดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด และรายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงาน/โครงการตามแผนปฏิบัติการด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๗ สรุปดังนี้

แผนงาน/โครงการ

ตารางที่ ๑๙ แสดงงบประมาณปี ๒๕๖๗ จำแนกตามแหล่งงบประมาณ

แหล่งงบประมาณ	จำนวน/ โครงการ	งบประมาณ (บาท)	เบิกจ่าย (บาท)	คิดเป็น ร้อยละ
งบจังหวัด	๒	๑,๒๒๓,๓๐๐	๔๕,๓๐๐.๐๐	๓.๗๐
งบส่วนราชการ	๑๘๖	๑๑๓,๒๙๖,๐๔๒	๑๖,๖๗๕,๘๕๕.๘๐	๑๔.๗๒
งบอื่นๆ	๒	๒,๗๔๖,๖๕๐	๗๓,๑๓๖.๐๐	๒.๖๖
รวมทั้งสิ้น	๑๙๐	๑๑๗,๒๖๕,๙๙๒	๑๖,๗๙๗,๒๙๒	๑๔.๓๒

แยกตามประเด็นการพัฒนากระทรวงเกษตรและสหกรณ์ตามแผนปฏิบัติการด้านการเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐

ตารางที่ ๒๐ แสดงงบประมาณปี ๒๕๖๗ จำแนกตามประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่	จำนวน/ โครงการ	งบประมาณ(บาท)	เบิกจ่าย (บาท)	คิดเป็น ร้อยละ
๑. ยกกระดับศักยภาพเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรสู่ผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรสมัยใหม่	๖๖	๑๑,๓๘๙,๓๒๑.๐๐	๑,๕๔๗,๖๗๒.๙๔	๑๓.๕๙
๒. ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง	๔๘	๙,๙๘๘,๘๑๗.๐๐	๑,๘๘๗,๕๐๔.๙๙	๑๘.๙๐
๓. เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรทางการเกษตร	๑๖	๑๑,๓๒๘,๓๓๐.๐๐	๑,๗๓๒,๖๒๐.๑๕	๑๕.๒๙
๔. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการเกษตร	๖๐	๘๔,๕๕๙,๕๒๔.๐๐	๑๑,๖๒๙,๔๙๓.๗๒	๑๓.๗๕
รวมทั้งสิ้น	๑๙๐	๑๑๗,๒๖๕,๙๙๒.๐๐	๑๖,๗๙๗,๒๙๑.๘๐	๑๔.๓๒

ผลการดำเนินงาน

๑. ไตรมาส ๑ อยู่ระหว่างดำเนินการ ๑๖๙ โครงการ ยังไม่ได้ดำเนินการ ๕ โครงการ ดำเนินการแล้วเสร็จ ๑๖ โครงการ ผลการเบิกจ่ายงบประมาณ ๑๖,๗๙๗,๒๙๑.๘๐ บาท คิดร้อยละ ๑๔.๓๒

๒. ผลการนำเข้าระบบแผนงาน/โครงการ ไตรมาสที่ ๑ ผ่าน www.moac-info.net ดำเนินการนำเข้าระบบแผนงาน/โครงการ ครบถ้วน ๑๐๐ %

๓. หน่วยงานที่มีผลการเบิกจ่ายงบประมาณเป็นไปตามเป้าหมายการเบิกจ่ายงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ มาตรการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณและการใช้จ่ายภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ (งบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ไปพลางก่อน) โดยกำหนดเป้าหมายเป็นรายไตรมาส (สะสม) ดังนี้ ไตรมาส ๑ = ๓๔.๐๘ % ไตรมาส ๒ = ๕๖.๒๔ ไตรมาส ๓ = ๘๑.๗๔ % ไตรมาส ๔ = ๑๐๐ % ทั้งนี้ หน่วยงานที่มีการเบิกจ่ายงบประมาณเป็นไปตามมาตรการฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ ไตรมาส ๑ จำนวน ๗ หน่วยงาน จากหน่วยงาน ๓๐ หน่วยงาน

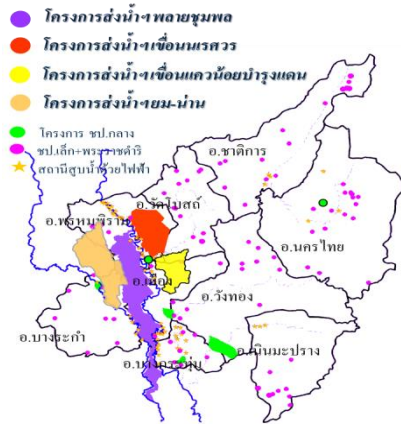
๔.๑ สถานการณ์น้ำ

จังหวัดพิษณุโลก มีพื้นที่ทั้งหมด ๖,๗๕๙,๙๐๙ ไร่ แบ่งเป็น พื้นที่ป่าไม้ ๒,๕๙๑,๔๓๒ ไร่ (๓๘.๓๓%) พื้นที่การเกษตรทั้งจังหวัด ๓,๐๕๘,๘๐๔ ไร่ (๔๕.๒๕%) เป็นพื้นที่เกษตรที่พัฒนาด้านชลประทานแล้ว ๑,๐๗๘,๘๙๑ ไร่ คิดเป็น ๓๕.๒๗ % ของพื้นที่การเกษตร (โดยอยู่ในเขตชลประทาน ๗๓๑,๘๐๑ ไร่และถ่ายโอนภารกิจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดูแล ๓๔๗,๐๙๐ ไร่ ได้แก่ สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าจำนวน ๑๐๐ สถานี และชลประทานขนาดเล็กจำนวน ๑๓๗ โครงการ)

โครงการชลประทานในเขตจังหวัดพิษณุโลก ประกอบด้วย

โครงการชลประทานพิษณุโลก ประกอบด้วยโครงการชลประทาน

ขนาดกลาง จำนวน ๘ โครงการ พื้นที่ชลประทาน ๑๒๙,๖๓๕ ไร่

โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาเรศวร พื้นที่ชลประทาน ๙๕,๗๕๐ ไร่

โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาพลาชุมพล พื้นที่ชลประทาน ๑๙๖,๐๐๐ ไร่

โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาแควน้อยบำรุงแดน พื้นที่ชลประทาน ๑๕๕,๑๖๖ ไร่

โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาถาวร-ถาวร พื้นที่ชลประทาน ๑๕๕,๒๕๐ ไร่

หมายเหตุ ระดับสถานการณ์ เหลือง ● น้ำน้อย เขียว ● ปกติ ส้ม ● ฝ่าระวัง แดง ● น้ำวิกฤต

ส่วนที่ 2

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับโคเนื้อ

2.1 พันธุ์โคเนื้อที่นิยมเลี้ยงในจังหวัดพิษณุโลก

ลูกโคเป็นผลผลิตหลักของการเลี้ยงแม่โคเนื้อ การเลี้ยงโคเนื้อจะให้ได้กำไรจะต้องสามารถผลิตลูกโคให้ได้จำนวนมาก เช่น แม่โคสามารถให้ลูกได้ปีละตัว เมื่อหย่านมลูกโคมีขนาดใหญ่และมีคุณภาพดีเป็นที่ต้องการของตลาด จึงจะขายได้ราคาดี การที่จะสามารถทำกำไรได้ดีดังกล่าวจะต้องเริ่มตั้งแต่เลือกพันธุ์ที่เลี้ยงให้เหมาะสมกับระบบหรือวิธีการจัดการเลี้ยงดู ให้อาหารให้เหมาะสมกับความต้องการของโคระยะต่างๆและมีการจัดการเลี้ยงดูที่เหมาะสมการเลี้ยงแม่โคเนื้อที่จะให้ผู้เลี้ยงได้กำไรตอบแทนมากจะต้องเริ่มตั้งแต่การเลือกพันธุ์โคที่จะเลี้ยงให้เหมาะสมกับระบบการเลี้ยงและวัตถุประสงค์ที่จะเลี้ยง เช่น ลูกโคที่ผลิตได้จะสนองความต้องการของตลาดประเภทใด สำหรับผู้ที่เพิ่งจะเริ่มเลี้ยงโค ปัญหาสำคัญคือจะเลี้ยงโคพันธุ์อะไร ดังนั้นจะต้องทราบว่าโคพันธุ์ต่างๆ มีคุณสมบัติอย่างไร เหมาะสมกับวิธีการเลี้ยงที่เราจะเลี้ยงหรือไม่ สำหรับพันธุ์โคเนื้อที่นิยมเลี้ยงในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก มีอยู่ 3 สายพันธุ์ดังนี้

1. พันธุ์พื้นเมืองไทย

มีลักษณะใกล้เคียงกับโคพื้นเมืองของประเทศเพื่อนบ้านในแถบเอเชีย ลักษณะรูปร่างกระทัดรัด ลำตัวเล็ก ขาเรียวยาว ยาว เพศผู้มีหนอกขนาดเล็ก มีเหนียงคอแต่ไม่หย่อนยานมาก หูเล็ก หนังใต้ท้องเรียบ มีสีไม่แน่นอน เช่น สีแดงอ่อน เหลืองอ่อน ดำ ขาวนวล น้ำตาลอ่อน และอาจมีสีประรวมอยู่ด้วย เพศผู้โตเต็มที่หนักประมาณ 300 – 350 กก.เพศเมีย 200 – 250 กก.

ภาพ 2-1 โคพันธุ์พื้นเมืองไทย

ข้อดี

1. เลี้ยงง่าย หากินเก่ง ไม่เลือกอาหาร เพราะผ่านการคัดเลือกแบบธรรมชาติในการเลี้ยงแบบไล่ต้อนโดยเกษตรกร และสามารถปรับตัวให้เข้ากับการเลี้ยงโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่ซึ่งมีอยู่อย่างจำกัดได้เป็นอย่างดี
2. ให้ลูกดก ส่วนใหญ่ให้ปีละตัว เพราะเกษตรกรคัดแม่โคที่ไม่ให้ลูกออกอยู่เสมอ
3. ทนทานต่อโรคและแมลงและสภาพอากาศในบ้านเราได้ดี
4. ใช้แรงงานได้ดี
5. แม่โคพื้นเมืองเหมาะที่จะนำมาผสมพันธุ์กับพ่อพันธุ์หรือผสมเทียมกับพันธุ์อื่น เช่น บราห์มัน โค พันธุ์ตาก โคกำแพงแสน หรือโคกบินทร์บุรี
6. มีเนื้อแน่น เหมาะกับการประกอบอาหารแบบไทย
7. สามารถใช้งานได้

ข้อเสีย

1. เป็นโคขนาดเล็ก เพราะถูกคัดเลือกมาในสภาพการเลี้ยงที่มีอาหารจำกัด
2. ไม่เหมาะที่จะนำมาเลี้ยงขุน เพราะมีขนาดเล็กไม่สามารถทำน้ำหนักซากได้ตามที่ตลาดโคขุนต้องการ คือที่น้ำหนักมีชีวิต 450 กก. และเนื้อไม่มีไขมันแทรก
3. เนื่องจากแม่โคมีขนาดเล็กจึงไม่เหมาะที่จะผสมกับโคพันธุ์ที่มีขนาดใหญ่ เช่น ชาร์โรเลส์ และ ซิมเมนทัล เพราะอาจมีปัญหาการคลอดยาก

2. พันธุ์อเมริกันบราห์มัน

โคพันธุ์อเมริกันบราห์มัน (American Brahman) เป็นโคเนื้อเมืองร้อนสายพันธุ์โคอินเดีย (Bos indicus) ได้รับการปรับปรุงพันธุ์จากประเทศอเมริกาโดยนำไปปรับปรุงพันธุ์ทางตอนใต้ของอเมริกา ซึ่งเป็น แลปที่มีอากาศร้อนและมีเห็บมาก โคพันธุ์นี้ถูกปรับปรุงพันธุ์ขึ้นมาจากโคพันธุ์ในประเทศอินเดีย เช่น กูจارات เนลลอร์ และเกอร์รี กับพันธุ์อินดูบราซิลจากประเทศบราซิล ดังนั้น จึงตั้งชื่อว่าบราห์มัน ซึ่งแผลงมาจากคำว่าพราหมณ์ เพื่อเป็นเกียรติแก่ประเทศอินเดีย และใส่อเมริกันไว้ข้างหน้า เพื่อให้ทราบว่าปรับปรุงพันธุ์จากประเทศอเมริกา ทาง กรมปศุสัตว์ได้ทดลองนำเข้าโคพันธุ์นี้ครั้งแรกจากประเทศอเมริกาเมื่อปี พ.ศ. 2497 หลังจากนั้นก็มี การนำเข้า เป็นระยะ ๆ ทั้งจากหน่วยงานราชการและเอกชน ปัจจุบันเป็นที่นิยมของเกษตรกรอย่างมากโดยเฉพาะภาคอีสาน อีกทั้ง ยังนิยมใช้เป็นโคพื้นฐานในการผสมพันธุ์กับโคเนื้อสายพันธุ์ยุโรปอื่น ๆ เนื่องจากสามารถเจริญเติบโตได้ดีในสภาพ ภูมิอากาศแบบเมืองร้อนและมีความทนทานต่อโรคและแมลงดี เกิดเป็นโคพันธุ์ผสมที่ดีเด่นได้หลากหลายเช่น โคพันธุ์ ชาร์เบรย์ (Chabray) พันธุ์แบรงกัส(Brangus) พันธุ์บราห์ฟอร์ด(Brahford) ซิมบราห์ (Simbrah) ฯลฯ

โคบราห์มันถ้าเลี้ยงเป็นโคขุนด้วยอาหารที่มีโปรตีนมากกว่า 16% จะสามารถโตได้วันละประมาณ 1 กิโลกรัม และเมื่อผสมพันธุ์กับโคพันธุ์ยุโรป เช่น ชาร์โรเลส์ ลูกผสมที่เกิดมาถ้าเลี้ยงด้วยอาหารที่มีโปรตีนมากกว่า 16% จะสามารถโตได้ถึงวันละ 1.3 กิโลกรัม เปอร์เซ็นต์ซาก 60

ภาพที่ 2-2 โคพันธุ์อเมริกันบราห์มัน

3. พันธุ์ตาก

เป็นโคลูกผสมระหว่างพันธุ์ชาร์โรเลส์กับพันธุ์บราห์มัน โดยกรมปศุสัตว์ได้มอบหมายให้ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ตาก ทำการคัดเลือกและปรับปรุงพันธุ์ให้เป็นโคเนื้อพันธุ์ใหม่ที่โตเร็ว เนื้อนุ่ม เพื่อทดแทนการนำเข้าพันธุ์โคและเนื้อโคคุณภาพดีจากต่างประเทศ

การสร้างพันธุ์ในฝูงปรับปรุงพันธุ์ดำเนินการโดยนำน้ำเชื้อโคพันธุ์ ชาร์โรเลส์คุณภาพสูงจากประเทศฝรั่งเศส ผสมกับแม่โคบราห์มันพันธุ์แท้ ได้โคลูกผสมชั่วที่ 1 (เรียกว่าโคพันธุ์ตาก 1) ที่มีเลือด 50% ชาร์โรเลส์ และ 50% บราห์มัน แล้วผสมแม่โคเพศเมียชั่วที่ 1 ดังกล่าว ด้วยน้ำเชื้อหรือพ่อบราห์มันพันธุ์แท้ได้ลูกโคชั่วที่ 2 (เรียกโคพันธุ์ตาก 2) ซึ่งมีเลือด 25% ชาร์โรเลส์ และ 75% บราห์มัน จากนั้นผสมแม่โคเพศเมียชั่วที่ 2 ด้วยน้ำเชื้อโคพันธุ์ชาร์โรเลส์คุณภาพสูง ได้ลูกโคชั่วที่ 3 (เรียกว่าโคพันธุ์ตาก) ซึ่งมีเลือด 62.5% ชาร์โรเลส์ และ 37.5% บราห์มัน แล้วนำโคชั่วที่ 3 ผสมกัน คัดเลือกปรับปรุงพันธุ์ให้เป็นโคเนื้อพันธุ์ใหม่ เรียกว่า โคพันธุ์ตาก

ข้อดี

1. มีการเติบโตเร็ว เนื้อนุ่ม เนื้อสันมีไขมันแทรก (marbling) ซากมีขนาดใหญ่ที่สนองความต้องการของตลาดเนื้อโคคุณภาพดี
2. เลี้ยงง่าย หากินเก่ง ไม่เลือกกินหญ้า ทนทานต่อสภาพอากาศร้อนได้ดีพอสมควร
3. เหมาะที่จะนำมาผสมกับแม่โคพื้นเมือง โคบราห์มันและลูกผสมบราห์มันเพื่อนำลูกมาเลี้ยงเป็นโคขุนได้
3. แม่พันธุ์ผสมพันธุ์ได้เร็ว ที่ศูนย์ฯ ตาก ผสมพันธุ์ที่แม่โคอายุ 14 เดือน น้ำหนัก 280 ก.ก.ขึ้นไป

ข้อเสีย

การเลี้ยงต้องอาศัยการดูแลเอาใจใส่พอสมควร ไม่เหมาะที่จะนำไปปล่อยเลี้ยงในป่าโดยไม่ดูแลเอาใจใส่ หากเลี้ยงในสภาพปล่อยป่าหรือปล่อยทุ่ง ควรใช้พันธุ์ตาก 1 หรือโคพันธุ์ตาก

ภาพที่ 2-3 โคเนื้อพันธุ์ตาก

2.2 การคัดเลือกโคเนื้อเพื่อนำมาเลี้ยง

ผู้ที่เพิ่งจะเริ่มเลี้ยงโค ประเภทโคที่จะซื้อโคที่จะซื้ออาจเป็นโคสาวที่ยังไม่ได้รับการผสมพันธุ์ โคสาวตั้งท้อง แม่โคที่เคยให้ลูกแล้ว แม่โคท้องหรือแม่โคลูกติด หากซื้อโคสาวอาจราคาถูกแต่ไม่แน่ว่าอาจมีปัญหาการผสมติดหรือไม่ หากซื้อแม่โคท้องหรือมีลูกติดก็แน่ใจได้ว่าไม่มีปัญหาด้านการผสมติด แต่ราคาสูงกว่า การขนส่งแม่โคท้องต้องระมัดระวังไม่ให้แท้งควรสอบถามว่าพ่อพันธุ์ของลูกในท้องเป็นพันธุ์ใดจะได้ต่อราคาได้เหมาะสม

การคัดเลือกโคเพื่อทำพันธุ์

- 1) มีคุณลักษณะ และสีประจำของแต่ละพันธุ์
- 2) เป็นโคสาวหรือหนุ่ม อายุประมาณ 2-5 ปี
- 3) ไม่เป็นโรค โดยเฉพาะโรค布鲁เซลโลซิส เพราะเป็นอันตรายต่อโคและติดต่อถึงมนุษย์ได้
- 4) มีพี่น้องหรือเครือญาติที่มีลักษณะดีเด่น เชื่อง ไม่เปรี้ยว ไม่ดุร้าย และไม่ดื้อ
- 5) โคเพศเมียมีเต้านม 4 เต้าได้ขนาด
- 6) ไม่อ้วนจนผิดปกติ
- 7) โตเร็ว หรือเติบโตตามอายุ
- 8) แม่โคที่ผสมพันธุ์แล้วควรให้ลูกได้ทุกปี ๆ ละ 1 ตัว
- 9) เป็นแม่โคที่เลี้ยงลูกดี
- 10) อวัยวะโดยทั่วไปและอวัยวะเพศสมบูรณ์

2.3 การให้อาหารโคเนื้อ

1. อาหารหยาบ

โคเป็นสัตว์ที่ธรรมชาติสร้างขึ้นมาเพื่อใช้ประโยชน์จากอาหารหยาบเป็นหลัก ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันทั้งในยุโรป สหรัฐอเมริกา และออสเตรเลียว่า การเลี้ยงโคเนื้อและโคนมที่มีประสิทธิภาพโดยใช้ต้นทุนต่ำต้องเลี้ยงด้วยอาหารหยาบเป็นหลัก ให้อาหารข้นเฉพาะเมื่อจำเป็นเท่านั้น

☒ พืชตระกูลหญ้า

หญ้าสดเป็นอาหารหยาบที่สำคัญสำหรับโค พันธุ์หญ้าที่กรมปศุสัตว์ส่งเสริมให้เกษตรกรทั่วไปปลูกเลี้ยงสัตว์ เช่น หญ้ารูซี่ กินนิสีม่วง หญ้าขนแพงโกล่า เฮมิล ฯลฯ

☒ พืชตระกูลถั่ว

เป็นพืชอาหารสัตว์ที่มีคุณค่าทางอาหารสูง เนื่องจากถั่วมีระบบรากลึกกว่าหญ้าจึงทนแล้งได้ดีกว่า พืชตระกูลถั่ว เช่น ถั่วฮามาต้า แกรมส์โตโล คาวาลเคเดนโตรซีมา ซีราโตร กระจิน แคฝรั่งไมยรา

☒ วัสดุพลอยได้จากการเกษตร

วัสดุพลอยได้ เช่น ฟางข้าว ต้นข้าวโพด ยอดอ้อย มันสำปะหลัง ต้นถั่วลิสง ต้นถั่วเหลือง ฯลฯ ผลพลอยได้จากอุตสาหกรรมการเกษตรก็สามารถนำมาใช้ได้ เช่น กากน้ำตาล เปลือกสับปะรด เป็นต้น

2. อาหารข้น

อาหารข้น หมายถึง อาหารที่มีความเข้มข้นทางโภชนาการสูง โดยเฉพาะโปรตีนมีเปอร์เซ็นต์เยื่อใยต่ำ เมื่อสัตว์กินเข้าไปสามารถย่อยได้ง่าย จำแนกเป็น

➤ อาหารชนิดเดียว

เช่น รำ ปลายข้าว ข้าวโพดบด กากถั่วเหลือง กากถั่วลิสง กากปาล์ม ฯลฯ

➤ อาหารข้นสำเร็จรูป

ใช้เลี้ยงเสริมกับอาหารหยาบ สามารถนำมาใช้เลี้ยงโคได้เลยโดยผู้เลี้ยงไม่ต้องนำวัตถุดิบอย่างอื่นมาผสมอีก อาจอยู่ในรูปอาหารผงหรืออัดเม็ดก็ได้ ส่วนใหญ่ประกอบด้วยรำ ปลายข้าว หรือข้าวโพดบดกากถั่วเหลือง กากถั่วลิสงหรือกากปาล์ม ปลาป่น ใบกระถินป่น ไวตามิน และแร่ธาตุ

3. หัวอาหาร

เป็นอาหารที่ประกอบด้วยอาหารโปรตีนสูงผสมกัน เช่น กากถั่วเหลือง กากถั่วลิสง ปลาป่น ใบกระถินป่น ไวตามิน และเกลือแร่ เมื่อจะใช้ผู้เลี้ยงจะต้องนำวัตถุดิบอย่างอื่นซึ่งส่วนใหญ่เป็นวัตถุดิบอาหารสัตว์ที่ให้พลังงานสูงที่สามารถหาได้ในท้องถิ่นมาผสมตามสัดส่วนที่ผู้ผลิตหัวอาหารกำหนดไว้จึงจะได้คุณค่าทางอาหารตามที่ต้องการ วัตถุดิบที่ต้องนำมาผสม เช่น รำ ปลายข้าว ข้าวโพดบด ฯ

4. อาหารสำเร็จรูป "ที เอ็ม อาร์ (TMR หรือ total mixed ration)"

เป็นอาหารผสมระหว่างอาหารหยาบและอาหารข้น สามารถนำไปใช้เลี้ยงโคได้เลยโดยไม่ต้องให้อาหารหยาบอีก เหมาะสำหรับฟาร์มที่หาอาหารหยาบได้ยากการให้อาหารข้นเสริมจะทำให้โคลดการกินหญ้าลง นอกจากเมื่อขาดแคลนหญ้าหรือหญ้ามีโปรตีนต่ำเท่านั้นจึงควรให้อาหารข้น เมื่อเริ่มให้อาหารข้นอาจมีโคบางตัวยังไม่ยอมกินอาหารข้น ควรจะให้แน่ใจว่าโคทุกตัวกินอาหารข้นแล้วจึงค่อยเพิ่มอาหาร ถ้าให้อาหารข้นมากไปจะทำให้โคย่อยอาหารหยาบได้น้อยลง

5. การให้แร่ธาตุเสริม

แร่ธาตุทำให้สัตว์เจริญเติบโต และทำให้การทำงานของร่างกายและระบบสืบพันธุ์เป็นปกติ การให้อาหารแร่ธาตุอาจทำได้ดังนี้

❖ แร่ธาตุก้อน

มีบริษัทต่างๆ ทำอาหารแร่ธาตุก้อนสำหรับโค-กระบือขาย ทำเป็นก้อนทรงกลมหรือสี่เหลี่ยมลูกบาศก์ สำหรับวางหรือแขวนไว้ให้สัตว์เลียกิน ขนาดก้อนละ 2 กิโลกรัม ราคาประมาณ 30 - 50 บาท ขนาดก้อนละ 5 กิโลกรัม ราคาประมาณ 100 - 120 บาท แร่ธาตุแบบนี้ใช้ได้สะดวก

❖ แร่ธาตุผง

ผู้เลี้ยงอาจผสมแร่ธาตุผงตั้งไว้ให้โคเลียกิน หรือใช้ผสมในอาหารข้นสูตรที่แนะนำโดยกองอาหารสัตว์ กรมปศุสัตว์ดังนี้

- 1) กระดูกป่น 50 ส่วน
- 2) เกลือป่น 50 ส่วน
- 3) จุนสีป่น 1 ส่วน
- 4) โคบอลท์ซัลเฟต 0.06 ส่วน

ถ้าหาจุนสีและโคบอลท์ซัลเฟตไม่ได้จะใช้กระดูกป่นและเกลือป่นอย่างละครึ่งก็ได้ แร่ธาตุผงมีข้อเสียคือ อาจหกเสียหายหรือถูกน้ำละลายได้ง่าย

2.4 การควบคุมป้องกันและรักษาโรคโคเนื้อ

การเลี้ยงดูโคเนื้อ อย่างดีตามที่กล่าวมาแล้วจะทำให้โคเนื้อ มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง ปราศจากโรค แต่โดยทั่วไปแล้วผู้เลี้ยงควรรู้จักโรคที่สำคัญที่มักพบในโคเนื้อ เพื่อจะได้ทำการป้องกันและรักษาได้ทันโคเนื้อ ไม่สบายหรือเป็นโรคมียาอาการอย่างไร

1. โรคเกิดขึ้นจากสาเหตุอะไร

- เกิดจากการติดเชื้อโรคต่าง ๆ เช่นแบคทีเรีย ไวรัส เชื้อรา
- โรคขาดอาหารหรือได้รับสารอาหารไม่เพียงพอ
- สารพิษจากพืชและสัตว์ รวมทั้งยาฆ่าแมลงต่าง ๆ
- โรคทางกรรมพันธุ์ได้รับจากพ่อแม่
- การได้รับบาดเจ็บ
- ความผิดปกติของอวัยวะต่าง ๆ

2. เมื่อเกิดโรคขึ้นแล้วจะติดต่อหรือระบาดไปยังตัวอื่นอย่างไร

- ติดต่อโดยตรงระหว่างตัวป่วยและตัวที่ดี เช่น หายใจรด เลียเสียดสี
- ติดต่อทางอุปกรณ์เครื่องใช้หรือคนพาไป
- แมลงหรือสัตว์อื่น เช่น เห็บ เหลือบ นก หนู แมลง พาไป
- ติดต่อกาดิน เชื้อโรคบางโรคเมื่อเป็นแล้วจะคงทนอยู่ในดินได้นานหลายปี
- ติดต่อโดยปนกับน้ำหรืออาหาร
- ติดต่อโดยทางอากาศหรือลมหายใจ โดยการไอหรือจามออกจากสัตว์ป่วยแล้วเชื้อปนไปกับ

อากาศหรือฝุ่นละออง

3. การสังเกตพฤติกรรมสัตว์ป่วย

ผู้เลี้ยงควรสังเกตความผิดปกติภายในฝูงตลอดเวลา เช่น การกินอาหาร การถ่ายอุจจาระ ปัสสาวะ พฤติกรรมของโคที่มีสุขภาพปกติและโคป่วย ดังตารางที่ 2-1

ตารางที่ 2-1 การสังเกตพฤติกรรมสัตว์โคป่วย

พฤติกรรมปกติ	พฤติกรรมเริ่มป่วย
<ol style="list-style-type: none"> เมื่อปล่อยแปลง จะแทะเล็มหญ้าประมาณ 1-3 ชั่วโมง แล้วหยุดนิ่ง 10-20 นาที เริ่มเคี้ยวเอื้อง ประมาณ 10-20 นาที แล้วแทะเล็มหญ้าสลับกันไป เมื่ออยู่ในคอก จะเคี้ยวเอื้องและหยุดนิ่งสลับกันไป ขณะหยุดนิ่งอาจยืนหรือนอน หูและหางยังคงกระดิกได้แมลงตลอดเวลา ในวันหนึ่งๆ โคนจะดื่มน้ำ 3-4 ครั้ง ถ้าแปลงหญ้าไม่สมบูรณ์วัวจะใช้เวลาแทะเล็มหญ้ามากที่สุด อาจจะไม่แทะเล็มหญ้าตลอดวัน โดยไม่หยุดพักนิ่งและเคี้ยวเอื้องเลย ปัสสาวะปกติมีสีใส หรือสีเหลืองอ่อนๆ ปกติโคถ่ายอุจจาระวันละประมาณ 8 ครั้ง คือ กลางวัน 5 ครั้ง กลางคืน 3 ครั้ง รวมอุจจาระหนัก ประมาณ 4-5% ของน.น.ตัว ลักษณะอุจจาระขึ้นอยู่กับชนิดอาหารถ้ากินหญ้าจะมีสีเขียว กลิ่นจะไม่เหม็นมาก การเต้นของหัวใจปกติ 60-70 ครั้ง/นาที การหายใจปกติ 15-30 ครั้ง/นาที อุณหภูมิร่างกายโคปกติ 38-39 องศาเซลเซียส วัดโดยใช้ปรอทสอดที่ทวารหนัก 	<ol style="list-style-type: none"> เมื่อปล่อยแปลงจะยืนนิ่งใต้ต้นไม้ตลอดเวลา โดยไม่แทะเล็มหญ้าและไม่เคี้ยวเอื้อง ขณะอยู่ในคอกไม่เคี้ยวเอื้องเลย ไม่แกว่งหางใส่แมลง ยืนหรือนอนซึมตลอดเวลา ไม่ชอบเคลื่อนไหว ปัสสาวะมีสีขุ่น หรือเหลืองเข้ม หรือเหลืองปนเขียว มีเลือดปน อุจจาระเหลว สีแดงหรือมีเลือดปน ถ่ายเป็นมูก มีกลิ่นเหม็นมาก มีพยาธิปน หัวใจเต้นช้าหรือเร็วกว่าปกติ หายใจหอบ ถึ หรือหายใจเบาๆ นานๆ ครั้ง อุณหภูมิร่างกายสูงกว่าปกติ

2.5 การจัดการด้านสุขภาพโคเนื้อ

ผู้เลี้ยงโคต้องรู้จักการควบคุมป้องกันโรคที่สำคัญในการเลี้ยงโคระยะต่างๆ โปรแกรมการปฏิบัติด้านสุขภาพโคโดยสรุปตามตาราง ดังตารางที่ 2-2

ตารางที่ 2-2 การควบคุมป้องกันโรคที่สำคัญในการเลี้ยงโคระยะต่างๆ

การปฏิบัติ	4 สปด.	3-8 ด.	4 ด./ ทุก 4 ด.	6 ดง/ทุก 6 ด.	ทุกปี	แม่พันธุ์(1ด.ก่อน ผสม/ก่อนคลอด)
ถ่ายพยาธิ	ฉีด /กรอก					
ฉีดวิตามิน AD3E*						5 มล./ก๊าลัม
ฉีดวัคซีน โรคแท้งติดต่อ		2 มล.ใต้หนัง				
ฉีดวัคซีนโรคคอบวม				1 มล./ก๊าลัม		
ฉีดวัคซีนโรคปากเท้าเปื่อย			2 มล.ใต้หนัง			
ฉีดวัคซีนโรคแอนแทรกซ์					1 มล.ใต้หนัง	
ฉีดวัคซีนโรคไช้ชา**				5 มล.ใต้หนัง		
ทดสอบวัณโรค					ปลูกเชื้อใต้โคนหาง	
ตรวจโรคแท้งติดต่อ					เจาะเลือด	
ตรวจโรคพารา ที.บี.					เจาะเลือด	

หมายเหตุ : * สำหรับแม่โคที่ให้หญ้าแห้งหรือฟางเป็นเวลานานๆ ** เฉพาะพื้นที่ที่เคยมีการระบาด การสังเกตพฤติกรรมโคป่วย

ส่วนที่ 3 สถานการณ์โคน้ำ

3.1 สถานการณ์ปี 2566

3.1.1 สถานการณ์ของโลก

การผลิต: ปี 2566 คาดว่าการผลิตน้ำโคจะมีปริมาณ 59.244 ล้านตัน ลดลงจากปี 2565 ร้อยละ 0.22 ผู้ผลิตรายใหญ่ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา 12.017 ล้านตัน รองลงมา ได้แก่ บราซิล 10.450 ล้านตัน และจีน 7.500 ล้านตัน โดยแนวโน้มการผลิตของจีนและบราซิล เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.26 และร้อยละ 0.97 ตามลำดับ สำหรับสหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป การผลิตมีแนวโน้มลดลงร้อยละ 6.26 และร้อยละ 1.76 ตามลำดับ

การตลาด:

(1) ความต้องการบริโภค: ปี 2566 คาดว่าจะมีการบริโภคน้ำโคปริมาณ 56.846 ล้านตัน ลดลงจากปี 2565 ร้อยละ 0.20 สหรัฐอเมริกามีการบริโภคมามากที่สุด ปริมาณ 12.185 ล้านตัน รองลงมาได้แก่ จีน 10.330 ล้านตัน และบราซิล 7.547 ล้านตัน โดยแนวโน้มการบริโภคของจีนและบราซิล เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.83 และร้อยละ 1.02 ตามลำดับ สำหรับสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรป การบริโภคมมีแนวโน้มลดลงร้อยละ 4.15 และร้อยละ 0.85 ตามลำดับ

(2) การส่งออก: ปี 2566 คาดว่าจะมีการส่งออกน้ำโคปริมาณ 12.136 ล้านตัน ลดลงจากปี 2565 ร้อยละ 1.21 โดยบราซิลส่งออกมากที่สุด ปริมาณ 2.975 ล้านตัน รองลงมาได้แก่ ออสเตรเลีย 1.510 ล้านตัน และอินเดีย 1.475 ล้านตัน ออสเตรเลีย มีการส่งออกเพิ่มขึ้นมากที่สุดร้อยละ 16.15 ขณะที่สหรัฐอเมริกา ส่งออกปริมาณ 1.39 ล้านตัน ลดลงจากปี 2565 ร้อยละ 14.01

(3) การนำเข้า: ปี 2566 คาดว่าจะมีการนำเข้าน้ำโคของโลก 9.685 ล้านตัน ลดลงจากปี 2565 ร้อยละ 2.29 โดยจีนนำเข้ามากที่สุด ปริมาณ 2.850 ล้านตัน รองลงมาได้แก่ สหรัฐอเมริกา 1.520 ล้านตัน และญี่ปุ่น 0.805 ล้านตัน การนำเข้าของจีนและสหรัฐอเมริกามีแนวโน้มที่ลดลง ร้อยละ 9.24 และร้อยละ 1.11 ตามลำดับ ขณะที่การนำเข้าของญี่ปุ่นและสหภาพยุโรปมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.63 และร้อยละ 3.90 ตามลำดับ

3.1.2 สถานการณ์ของไทย

การผลิต: ปี 2566 คาดว่ามีปริมาณการผลิต 1.495 ล้านตัว หรือ 251 พันตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2565 ร้อยละ 4.96 เนื่องจากความต้องการของตลาดในประเทศและต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 คลี่คลายลง ทำให้ธุรกิจภาคบริการ และการท่องเที่ยวสามารถดำเนินการได้

ตามปกติ รวมถึง ภาครัฐมีโครงการที่ช่วยสนับสนุนการผลิตโคเนื้อ และการขยายตลาดส่งออกสู่ต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศจีนและเวียดนาม ทำให้แนวโน้มการผลิตเพิ่มขึ้น

การตลาด:

(1) ความต้องการบริโภค: โคเนื้อที่ผลิตได้จะใช้บริโภคในประเทศร้อยละ 97 โดยปี 2566 คาดว่าการบริโภคจะเพิ่มขึ้น จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 คลี่คลายลง ทำให้ธุรกิจภาคบริการ การท่องเที่ยวและร้านอาหาร สามารถดำเนินการได้ตามปกติ และการเพิ่มของจำนวนประชากร ทำให้ความต้องการบริโภคเนื้อโคเพิ่มขึ้น

(2) การส่งออก: ปี 2566 คาดว่าการส่งออกโคมีชีวิต เนื้อโคและผลิตภัณฑ์ เพิ่มขึ้นจากปี 2565 เนื่องจากมีความต้องการโคมีชีวิตจากประเทศเวียดนาม และจีนเพิ่มขึ้น รวมถึงความต้องการบริโภคเพิ่มขึ้น

(3) การนำเข้า: ปี 2566 คาดว่าการนำเข้าโคมีชีวิตและเนื้อโคและผลิตภัณฑ์ เพิ่มขึ้นจากปี 2565 จากสถานการณ์ การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 คลี่คลายลง ทำให้ธุรกิจภาคบริการ และร้านอาหาร สามารถดำเนินการได้ ทำให้ความต้องการบริโภคเนื้อโคคุณภาพจากต่างประเทศเพิ่มขึ้น เกษตรกรมีแรงจูงใจในการเลี้ยงโคเนื้อเพิ่มขึ้น

3.2.2 สถานการณ์ของไทย

การผลิต: ปี 2566 คาดว่ามีปริมาณการผลิต 1.495 ล้านตัว หรือ 251 พันตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2565 ร้อยละ 4.96 เนื่องจากความต้องการของตลาดในประเทศและต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 คลี่คลายลง ทำให้ธุรกิจภาคบริการ และการท่องเที่ยวสามารถดำเนินการได้ตามปกติ รวมถึง ภาครัฐมีโครงการที่ช่วยสนับสนุนการผลิตโคเนื้อ และการขยายตลาดส่งออกสู่ต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศจีนและเวียดนาม ทำให้แนวโน้มการผลิตเพิ่มขึ้น

การตลาด:

(1) ความต้องการบริโภค: โคเนื้อที่ผลิตได้ใช้บริโภคในประเทศร้อยละ 97 โดยปี 2566 การบริโภคเพิ่มขึ้น จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 คลี่คลายลง ทำให้ธุรกิจภาคบริการ การท่องเที่ยวและร้านอาหาร สามารถดำเนินการได้ตามปกติ และการเพิ่มของจำนวนประชากร ทำให้ความต้องการบริโภคเนื้อโคเพิ่มขึ้น

(2) การส่งออก: ปี 2566 การส่งออกโคมีชีวิต เนื้อโคและผลิตภัณฑ์ เพิ่มขึ้นจากปี 2565 เนื่องจากมีความต้องการโคมีชีวิตจากประเทศเวียดนาม และจีนเพิ่มขึ้น รวมถึงความต้องการบริโภคเพิ่มขึ้น

(3) การนำเข้า: ปี 2566 การนำเข้าโคมีชีวิตและเนื้อโคและผลิตภัณฑ์ เพิ่มขึ้นจากปี 2565 จากสถานการณ์ การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 คลี่คลายลง ทำให้ธุรกิจภาคบริการ และร้านอาหารสามารถดำเนินการได้ ทำให้ความต้องการบริโภคเนื้อโคคุณภาพจากต่างประเทศเพิ่มขึ้น เกษตรกรมีแรงจูงใจในการเลี้ยงโคเนื้อเพิ่มขึ้น

(4) ราคา:

- ราคาที่เกษตรกรขายได้ ปี 2566 คาดว่าราคาจะใกล้เคียงกับปี 2565 เนื่องจากราคาปัจจัย การผลิตปรับเพิ่มขึ้น เกษตรกรต้องบริหารจัดการราคาจำหน่ายให้สอดคล้องกับความต้องการบริโภคเนื้อโคในประเทศ

- ราคาส่งออก และราคานำเข้า ปี 2566 คาดว่าราคาส่งออกโคมีชีวิตจะสูงขึ้น ส่วนราคาส่งออกเนื้อโคและผลิตภัณฑ์และราคานำเข้าโคมีชีวิต เนื้อโคและผลิตภัณฑ์ คาดว่าจะใกล้เคียงกับปี 2565

3.2.3 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการผลิตและการส่งออกของไทยและแนวทางการปรับตัว

การผลิต: 1) โรคอุบัติใหม่ ลัมปีสกิน (Lumpy skin disease: LSD) รวมทั้งโรคปากและเท้าเปื่อยระบาดเป็นระยะ ๆ ทำให้เกษตรกรมีต้นทุนเพิ่มขึ้นในด้านค่าใช้จ่ายในการป้องกันและรักษา รวมถึงส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของผู้บริโภคในประเทศ

2) การผลิตโคเนื้อในประเทศยังไม่เพียงพอต่อความต้องการบริโภค กรมปศุสัตว์ จึงได้จัดทำโครงการเพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรเลี้ยงโคเนื้อเพิ่มขึ้น ได้แก่

- โครงการฟาร์มโคเนื้อสร้างอาชีพ ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2559 – 2566) ผลการดำเนินงาน ณ วันที่ 28 ตุลาคม 2565 เกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ จำนวน 397 ราย จัดซื้อแม่โคเนื้อเป้าหมาย 1,975 ตัว ลูกเกิด สะสม 15,335 ตัว เพศผู้ 7,882 ตัว เพศเมีย 7,453 ตัว

- โครงการฟาร์มโคเนื้อสร้างอาชีพ ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2567) ผลการดำเนินงาน ณ วันที่ 28 ตุลาคม 2565 เกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ จำนวน 3,511 ราย จัดซื้อแม่โคเป้าหมาย 17,500 ตัว ลูกเกิด สะสม 71,762 ตัว เพศผู้ 34,506 ตัว เพศเมีย 37,256 ตัว

- โครงการโคบาลบูรพา (พ.ศ. 2560 – 2566) ผลการดำเนินงาน ณ วันที่ 28 ตุลาคม 2565 ส่งมอบโคเนื้อแก่เกษตรกร 6,000 ราย จำนวน 30,000 ตัว ลูกเกิด จำนวน 5,385 ตัว จำหน่ายลูกโคเพศผู้ 666 ตัว มูลค่า 16.445 ล้านบาท ส่งคืนลูกเกิด 2,075 ตัว

3) โครงการพัฒนาศักยภาพการผลิตและการตลาดโคเนื้อรองรับ FTA พ.ศ. 2563 – 2570 (161.78 ล้านบาท) เพื่อช่วยเพิ่มผลผลิตโคเนื้อเพื่อรองรับความต้องการบริโภคทั้งในประเทศและประเทศเพื่อนบ้าน ผลการดำเนินงาน (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ณ วันที่ 7 พฤศจิกายน 2565) มีดังนี้

- กิจกรรมเพิ่มศักยภาพการผลิตโคและระบบโลจิสติกส์ครบวงจรห่วงโซ่อุปทาน วิสาหกิจชุมชน 4 กลุ่ม (จังหวัดเชียงราย ตาก นครสวรรค์ และราชบุรี) เช่น ถ่ายทอดเทคโนโลยีพัฒนาศักยภาพเกษตรกร 930 ราย ให้เงินกู้สำหรับการก่อสร้าง/ปรับปรุงคอกกลางในจังหวัดเชียงราย ราชบุรี เลี้ยงโคในคอกกลางเลี้ยงก่อนขุน 443 ตัว และเลี้ยงโคขุน 1,096 ตัว

- กิจกรรมเพิ่มศักยภาพการแปรรูปและขยายโอกาสทางการตลาด บริษัทพรีเมียมปีฟ จำกัด เช่น เลี้ยงโคก่อนขุน 2,520 ตัว (1,260 ตัว/ปี) พัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปเนื้อโคแช่เย็นด้วยเทคโนโลยีบรรจุภัณฑ์ สูญญากาศแบบ Skin Vacuum และซื้อโคขุนเพื่อแปรรูปด้วยเทคโนโลยีฯ 5,606 ตัว เป็นต้น

3.2.4 การนำเข้าและส่งออก

ปัจจัยบวก

1) ประเทศผู้ผลิตเนื้อโคของโลกโดยเฉพาะออสเตรเลีย บราซิล สหรัฐอเมริกา ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้การส่งออกเนื้อโคของประเทศดังกล่าวลดลง เป็นโอกาสให้ไทยสามารถส่งออกเนื้อโคได้มากขึ้นโดยเฉพาะในตลาดประเทศอาเซียน

2) การใช้ประโยชน์การขนส่งทางรถไฟลาว – จีน เพื่อลดต้นทุนโลจิสติกส์ ทำให้สามารถขยายการส่งออกโคไปจีน ผ่าน สปป.ลาวได้ เพิ่มขึ้น

ปัจจัยลบ

1) การเปิดเขตการค้าเสรี FTA ไทย – ออสเตรเลีย และไทย – นิวซีแลนด์ ตั้งแต่ปี 2564 ทำให้ราคานำเข้าเนื้อโคคุณภาพต่ำกว่าราคาเนื้อโคคุณภาพในประเทศ ส่งผลกระทบต่อสัดส่วนการตลาดในธุรกิจโรงแรมและร้านอาหารลดลง

2) ผลกระทบจากมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 (Zero Covid) ของจีน ทำให้ มีการปิดด่านชายแดนของ สปป.ลาว และมีกระบวนการนำเข้าที่เข้มงวด โดยต้องถูกกักตรวจสอบโรคที่ สปป. ลาว ระยะเวลา 45 วัน ก่อนที่จะสามารถส่งออกไปที่จีนได้ และเมื่อไปถึงจีนแล้วจะต้องถูกกักตรวจโรคที่ชายแดน สปป.ลาว – จีน อย่างน้อย 30 วัน ก่อนที่จะนำไปเข้ากระบวนการผลิตที่จีน รวมทั้งการกำหนดให้โคนำเข้า ต้องเป็นโคลูกผสมอเมริกันบราห์มัน หรือลูกผสมยุโรปทุกสายพันธุ์ ต้องมีน้ำหนักไม่ต่ำกว่า 350 – 400 กิโลกรัม ต้องมีอายุไม่เกิน 4 ปี ปลอดโรคปากและเท้าเปื่อย และปลอดการใช้สารเร่งเนื้อแดง

3) นโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมโคเนื้อในมณฑลยูนนานเป็นเมืองแห่งโคเนื้อของจีน โดยเฉพาะพื้นที่ชายแดนฝั่งตะวันตกติดกับเมียนมา ได้แก่ เมืองหลินชาง เมืองเป่าซาน เขตฯ เต๋อหง และเมืองผู่เอ๋อร์ ภายใต้แผนการพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตโคเนื้อและแพะเนื้อของจีน ที่ประกาศตั้งแต่เดือนเมษายน 2564 โดยกำหนดพื้นที่ที่มีโคเนื้อและแพะเนื้อเป็นอุตสาหกรรมชั้นนำ เพื่อกระตุ้นการผลิตในประเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 85 ของปริมาณความต้องการทั้งหมด โดยกำหนดปริมาณผลิตเนื้อวัวไว้ที่ 6.80 ล้านตัน และเนื้อแพะ 5.00 ล้านตัน ในปี 2568

4) มาตรการส่งเสริมการเลี้ยงโคและกระบือเพื่อส่งออกไปจีน ของ สปป. ลาวที่ใช้ประโยชน์จากการขนส่งทางรถไฟลาว – จีน โดยในปี 2566 มีโควตาการส่งออกโคและกระบือจำนวน 500,000 ตัวต่อปี (เป็นโควตาเฉพาะ โดยอ้างอิงตามจำนวนสัตว์ที่มีและสามารถรวบรวมในเขตกักกันสัตว์) โดยรัฐบาลจีน ออกใบอนุญาตนำเข้าให้ 3 บริษัท ได้แก่ บริษัท เมืองหล้าเฉิงค่าง พัฒนาอาหารกสิกรรม จำกัด , บริษัท ลาวโกทง พัฒนากสิกรรม และบริษัท สิบสองปันนาเยห่งการค้า

3.2 คาดการณ์ปี 2567

สถานการณ์โคเนื้อ : ราคาโคเนื้อที่เกษตรกรขายได้ในเดือนมกราคม 2567 ปรับตัวลดลง เนื่องจากปริมาณโคเนื้อที่มีชีวิตเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันมีโคเนื้อในประเทศประมาณ 9.74 ล้านตัว เพิ่มขึ้นจากเดือนธันวาคม 2566 ร้อยละ 0.83(กรมปศุสัตว์, มกราคม 2567) ประกอบกับการส่งออกโคเนื้อที่มีชีวิตไปยังต่างประเทศ ยังไม่เข้าสู่ภาวะปกติโดยเฉพาะคู่ค้าสำคัญ เช่น จีน ที่นำเข้าเนื้อโคจากออสเตรเลียเพิ่มขึ้น โดยมีการยกเลิกข้อจำกัดด้านการนำเข้าเนื้อโคจากโรงฆ่าสัตว์ของออสเตรเลีย เป็นสัญญาณที่ดีต่อความสัมพันธ์ทางการค้าของทั้งสองประเทศ หลังจากที่จีนยกเลิกการนำเข้าเนื้อโคจากออสเตรเลียในปี 2563 เพื่อตอบโต้รัฐบาลออสเตรเลียที่ผลักดันให้สอบสวนต้นกำเนิดของไวรัสโคโรนา (สำนักข่าว Nikkei Asia, ธันวาคม 2566) ทำให้ปริมาณโคเนื้อของไทยในตลาดเพิ่มขึ้น เป็นปัจจัยกดดันให้ราคาโคเนื้อที่เกษตรกรขายได้ปรับตัวลดลง

ราคาเดือนกุมภาพันธ์ 2567 : ราคาโคเนื้อที่เกษตรกรขายได้จะปรับตัวลดลงจากเดือนก่อนร้อยละ 0.12-1.36 อยู่ที่ 87.50 - 88.60 บาท/กก. แม้ว่าปัญหาเนื้อโคเถื่อนเริ่มคลี่คลาย และไทยสามารถระบายโคเนื้อที่มีชีวิตในประเทศด้วยการส่งออกไปยังเวียดนาม ภายใต้โครงการเพชรบุรีโมเดลที่จะนำร่องขนส่งโคเนื้อที่มีชีวิตทางเรือ คาดว่าจะสามารถส่งออกได้เป็นครั้งแรกภายในเดือนกุมภาพันธ์ 2567 จากวัดช่องลม จังหวัดเพชรบุรี ไปยังท่าเรือ Quy Nhon ประเทศเวียดนาม ระยะทาง 900 ไมล์ทะเล ประมาณ 2,000 ตัวต่อเดือน มูลค่าส่งออกประมาณ 1,440 ล้านบาทต่อปี(สมาคมผู้ส่งออกและนำเข้าปศุสัตว์และผลิตภัณฑ์จากปศุสัตว์ไทย, มกราคม 2567) อย่างไรก็ตาม การส่งออกเมื่อเทียบกับจำนวนโคเนื้อทั้งประเทศยังเป็นสัดส่วนที่น้อย ไม่สามารถชดเชยปัญหาโคเนื้อล้นตลาดได้ทั้งหมด จึงยังเป็นปัจจัยกดดันให้ราคาโคเนื้อที่เกษตรกรขายได้ปรับตัวลดลง (ศูนย์วิจัยและพัฒนา นวัตกรรม ธ.ก.ส.)

ส่วนที่ 4

การเลี้ยงโคเนื้อ จังหวัดพิษณุโลก

4.1 พื้นที่ความเหมาะสมการเลี้ยงโคเนื้อ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีประกาศ ลงวันที่ 7 มีนาคม 2556 กำหนดเขตเหมาะสม สำหรับการเลี้ยงสัตว์ โดยได้กำหนดพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการเลี้ยงโคเนื้อ 25 จังหวัด ซึ่งจังหวัดพิษณุโลกไม่มีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการเลี้ยงโคเนื้อตามประกาศ

4.2 สภาพการเลี้ยงโคเนื้อ

ที่	อำเภอ	ปี 2566	
		เกษตรกร(ราย)	จำนวน (ตัว)
1	เมืองพิษณุโลก	5,883	4,175
2	ชาติตระการ	3,191	12,527
3	นครไทย	6,140	18,636
4	เนินมะปราง	2,015	2,635
5	บางกระทุ่ม	3,148	2,963
6	บางระกำ	7,846	4,299
7	พรหมพิราม	6,720	7,186
8	วังทอง	5,486	5,479
9	วัดโบสถ์	3,990	6,049
รวม		44,419	63,949

ปี 2566 มีเกษตรกรเลี้ยงโคเนื้อ ทั้งหมด 44,419 ราย 63,949 ตัว โดยอำเภอที่มีการเลี้ยงมากที่สุดคืออำเภอนครไทย 18,636 ตัวหรือร้อยละ 29.14 ของจำนวนโคเนื้อทั้งหมด รองลงมาคืออำเภอชาติตระการ 12,527 ตัวหรือร้อยละ 19.59 ของจำนวนโคเนื้อทั้งหมด รายละเอียดตามตาราง 4-1

การเลี้ยงโคเนื้อของจังหวัดพิษณุโลกมีการรวมกลุ่มกัน 2 ลักษณะ คือ

1. กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ : มีการรวมกลุ่ม ทั้งหมด 8 อำเภอ(ยกเว้นอำเภอเนินมะปราง) 27 กลุ่ม สมาชิกทั้งหมด 675 ราย โดยอำเภอที่มีการร่วมกลุ่มมากที่สุดคืออำเภอบางกระทุ่ม 8 กลุ่ม สมาชิกรวม

143 ราย รองลงมาคืออำเภอวังทอง 5 กลุ่มสมาชิก 229 ราย และอำเภอวัดโบสถ์ 5 กลุ่มสมาชิก 84 ราย โดยทุกกลุ่มมีกิจกรรมหลักคือ การเลี้ยงโคฟอ-แม่พันธุ์

2. สหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ: มีการจัดตั้งเพียง 1 แห่ง ในพื้นที่อำเภอวัดโบสถ์ จำนวนสมาชิก 82 รายมีเงินทุนหมุนเวียน 530,000 บาท กิจกรรมหลัก คือ เลี้ยงโคฟอ-แม่พันธุ์ โดยมีกิจกรรมอื่นร่วมด้วยคือเลี้ยงแพะ และสัตว์ปีก

สมาชิกการรวมกลุ่มทั้งสองประเภทรวมกันมีสมาชิกแค่ 757 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.57 ของจำนวนเกษตรกรที่เลี้ยงโคเนื้อในปี 2566 โดย ในพื้นที่ที่มีการเลี้ยงโคเนื้อมากที่สุดในจังหวัด คืออำเภอนครไทย มีการรวมกลุ่มเพียง 1 กลุ่ม สมาชิก 40 รายเท่านั้น

ตารางที่ 4-2 ข้อมูลรวมกลุ่มเลี้ยงโคเนื้อ ของจังหวัดพิษณุโลก

อำเภอ	กลุ่มเกษตรกร		สหกรณ์ผู้เลี้ยงโค		
	จำนวนกลุ่ม	สมาชิกกลุ่ม	จำนวนกลุ่ม	สมาชิกกลุ่ม	เงินทุน
เมืองพิษณุโลก	1	12	-	-	-
ชาติตระการ	4	85	-	-	-
นครไทย	1	40	-	-	-
เนินมะปราง	-	-	-	-	-
บางกระทุ่ม	8	143	-	-	-
บางระกำ	2	28	-	-	-
พรหมพิราม	1	54	-	-	-
วังทอง	5	229	-	-	-
วัดโบสถ์	5	84	1	82	530,000
รวม	27	675	1	82	530,000

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพิษณุโลก

สรุป : ในปัจจุบันพื้นที่เลี้ยงโคเนื้อของจังหวัดพิษณุโลก อยู่ที่อำเภอชาติตระการ อำเภอวัดโบสถ์ และอำเภอพรหมพิราม ที่มีการเลี้ยงรวมกันมากกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนที่เลี้ยงทั้งจังหวัด แต่จำนวนเกษตรกร และปริมาณการเลี้ยงลดลงทุกปี โดยสาเหตุจากปัจจัยหลัก คือ

1. จำนวนผู้เลี้ยงลดลงอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเกษตรกรผู้เลี้ยงเป็นรายย่อยที่เริ่มมีอายุมาก การยอมรับความรู้หรือเทคโนโลยีใหม่ๆ ก็เป็นไปอย่างช้าๆ
2. พื้นที่การเลี้ยงลดลง เนื่องจากนำพื้นที่ไปปลูกพืชเศรษฐกิจที่ได้ผลตอบแทนเร็วกว่า
3. การฆ่าโคเพศเมียและแม่โคอุ้มท้องเพื่อการบริโภคทำให้ฐานแม่พันธุ์ลดลง
4. ขาดแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อจัดซื้อโคพันธุ์ดีไว้เลี้ยงขยายพันธุ์ เนื่องจากการเลี้ยงโคใช้ต้นทุนสูง ให้ผลตอบแทนในระยะเวลานาน

4.3 มูลค่าเพิ่มและค่าใช้จ่ายชั้นกลางของการเลี้ยงโคเนื้อ

ปี 2566 โคเนื้อ มีปริมาณการผลิตในจังหวัดรวม 63,949 ตัว ราคาเฉลี่ยที่เกษตรกรขายได้ อยู่ที่ 17,926 บาท/ตัว หากคิดเป็นมูลค่าผลผลิตรวมทั้งหมด(รวมผลพลอยได้ เช่น มูล (GO)จะมีมูลค่า 483.53 ล้านบาท มีค่าใช้จ่ายชั้นกลาง(IC) 30.68 ล้านบาท มีมูลค่าเพิ่ม(VA) 452.84 ล้านบาท ค่าใช้จ่ายชั้นกลาง 1,137.61 บาท/ตัว พบว่าที่มูลค่าเพิ่ม เพิ่มขึ้นจากปี 2565 จำนวน 56.97 ล้านบาทหรือร้อยละ 14.39 มาจากปัจจัย ราคาขายเพิ่มขึ้น 6,230.35 บาท/ตัว หรือร้อยละ 53.27 ถึงแม้การผลิตรวมในจังหวัดจะลดลง 7,621 ตัวหรือร้อยละ 24.59 และค่าใช้จ่ายชั้นกลางเพิ่ม 412.78 บาท/ตัวหรือร้อยละ 56.95 แต่สัดส่วน IC/GO เท่ากับปี 2565 คือ 0.06 โดยโครงสร้างค่าใช้จ่ายชั้นกลางของปี 2566 เพิ่มขึ้นจากปี 2565 ทุกรายการ โดยรายการที่มีสัดส่วนสูงคือ ค่าอาหาร 485.27 บาท/ตัวหรือร้อยละ 42.66 และค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น 189.93 บาท/ไร่หรือร้อยละ 16.70

ตารางที่ 4-3 ข้อมูลสถิติผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดสินค้าโคเนื้อ จังหวัดพิษณุโลก

รายการ	หน่วย	ปี 2564(r)	ปี 2565(r)	ปี 2566p
1. ปริมาณ ณ วันที่ 1 มกราคม	ตัว	116,684	66,641	63,949
2. ปริมาณ ณ วันที่ 31 ธันวาคม	ตัว	66,641	59,294	55,960
3. ปริมาณที่เปลี่ยนแปลงใน 1 ปี = (2) - (1)	ตัว	-50,043	-7,347	-3,334
4. ปริมาณอาชญาบัตร	ตัว	1,294	3,132	2,247
5. ปริมาณฆ่าจริง	ตัว	40,425	16,348	15,296
6. ปริมาณการส่งออกจากจังหวัด	ตัว	48,576	22,809	16,139
7. ปริมาณการนำเข้าในจังหวัด	ตัว	7,961	8,434	9,130
8. ปริมาณการผลิตทั้งสิ้นในจังหวัด = (3) + (5) + (6) - (7)	ตัว	30,997	23,376	18,971
9. ราคาเฉลี่ยที่เกษตรกรขายได้	บาท/ตัว	11,695.97	17,926.32	20,760.67
10. มูลค่าผลผลิต = (8) × (9)	บาท	362,539,914.83	419,045,631.93	393,850,680.68
- ปริมาณผลพลอยได้ (มูล)	กก	53,112,609.15	36,718,730.00	33,809,740.54
- ราคาผลพลอยได้ (มูล)	บาท/กก.	1.12	1.76	2.18
11. มูลค่าผลพลอยได้	บาท	59,486,122.25	64,487,174.43	73,555,241.79
12. มูลค่าผลผลิตทั้งหมด (GO) = (10) + (11)	บาท	422,026,037.08	483,532,806.36	467,405,922.47
13. ค่าใช้จ่ายขั้นกลางในการผลิต (IC) = (12) × (17)	บาท	26,154,001.46	30,685,087.09	25,625,651.63
14. มูลค่าเพิ่ม (VA) = (12) - (13)	บาท	395,872,035.62	452,847,719.27	441,780,270.85
15. มูลค่าผลผลิตต่อตัว(GO)	บาท	11,695.97	17,926.32	20,760.67
16. ค่าใช้จ่ายขั้นกลางในการผลิตต่อตัว(IC) = (16.1+...+16.9)	บาท	724.83	1,137.61	1,138.21
16.1 ค่าอาหาร	บาท	365.01	485.27	498.25
16.2 ค่ายารักษาโรค	บาท	56.00	89.75	93.16
16.3 ค่าไฟฟ้าและน้ำประปา	บาท	14.65	2.26	2.41
16.4 ค่าอุปกรณ์ในการเลี้ยง	บาท	38.11	103.01	77.69
16.5 ค่าขนส่ง	บาท	0.00	0.91	0.91
16.6 ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์และโรงเรือนสำหรับเลี้ยง	บาท	46.62	140.10	141.59
16.7 ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น	บาท	118.80	189.93	193.94
16.8 ดอกเบี้ยจ่าย - ดอกเบี้ยรับ	บาท	0.00	0.00	0.00
16.9 ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	บาท	85.63	126.37	130.25
17. สัดส่วน IC/GO = (16) / (15)		0.06	0.06	0.05

หมายเหตุ : ค่าใช้จ่ายขั้นกลางเป็นข้อมูลค่าเฉลี่ยจากการสุ่มเก็บข้อมูลจากตัวอย่างในพื้นที่ของจังหวัดพิษณุโลก

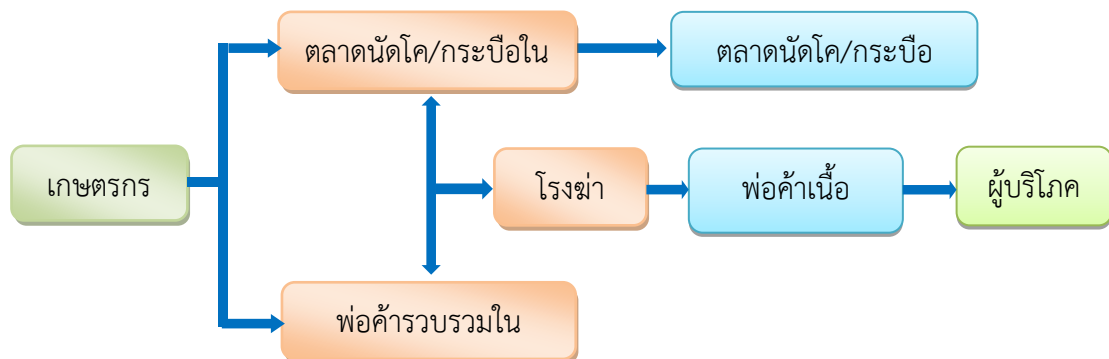
ที่มา : สำนักงานคลังจังหวัดพิษณุโลก/สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดพิษณุโลก/สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพิษณุโลก

ปี 2555 โคน้ำมีปริมาณการผลิตในจังหวัดรวม 18,971 ตัน ราคาเฉลี่ยที่เกษตรกรขายได้ อยู่ที่ 20,760 บาท/ตัน หากคิดเป็นมูลค่าผลผลิตรวมทั้งหมด(รวมผลพลอยได้ เช่น มูล)(GO)จะมีมูลค่า 467.45 ล้านบาท มีค่าใช้จ่ายชั้นกลาง(IC) 25.62 ล้านบาท มีมูลค่าเพิ่ม(VA) 441.78 ล้านบาท ค่าใช้จ่ายชั้นกลาง 1,138.21 บาท/ตัน พบว่าที่มูลค่าเพิ่ม ลดลงจากปี 2565 จำนวน 11.06 ล้านบาทหรือร้อยละ 2.44 มาจากปัจจัย ผลิตรวมในจังหวัดจะลดลง 4,405 ตันหรือร้อยละ 18.84 และค่าใช้จ่ายชั้นกลางเพิ่ม 12.98 บาท/ตันหรือร้อยละ 2.44 ถึงแม้ราคาขายจะเพิ่มขึ้นถึง 2,834.35 บาท/ตัน หรือร้อยละ 15.81 สัดส่วน IC/GO คือ 0.05 ต่ำกว่าปี 2554 โดยโครงสร้างค่าใช้จ่ายชั้นกลางของปี 2566 เพิ่มขึ้นจากปี 2565 ทุกรายการเล็กน้อย โดยรายการที่มีสัดส่วนสูงก็ยังคงเป็นค่าอาหาร 489.25 บาท/ตันหรือร้อยละ 43.77 และค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น 193.94 บาท/ไร่หรือร้อยละ 17.04 รายละเอียดตามตาราง 4.2

สรุป : สถานการณ์ราคาโคน้ำที่เกษตรกรขายได้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่ปริมาณผลผลิตภายในจังหวัดลดลงทุกปี โดยค่าใช้จ่ายชั้นกลางมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น รายการที่ค่าใช้จ่ายสูงคือค่าอาหาร และค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น ที่รวมกันแล้วมีสัดส่วนถึงร้อยละ 60 ของค่าใช้จ่ายชั้นกลางทั้งหมด และหากสถานการณ์ยังคงเป็นไปตามแนวโน้ม คาดว่ามูลค่าเพิ่มของการผลิตโคน้ำของจังหวัดพิษณุโลกในปี 2567 และ 2568 จะลดลงเนื่องจากปัจจัยหลักสำคัญคือปริมาณผลผลิตรวมในจังหวัดลดลงอย่างต่อเนื่องและลดลงในปริมาณ/สัดส่วนที่สูง และค่าใช้จ่ายชั้นกลางมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ถึงแม้ราคาขายจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นก็ตาม

4.4 วิถีตลาดโคน้ำ

ภาพ 4-1 วิถีตลาดสินค้าโคน้ำ ของจังหวัดพิษณุโลก

วิถีตลาดโคเนื้อ

เริ่มจากเกษตรกรภาคการผลิต โดยเกษตรกรจะจำหน่ายกระจายสินค้าไปในส่วนที่สำคัญ 2 ส่วน ดังภาพ 4.1 คือ

1. ตลาดนัดโค/กระบือในจังหวัด: เกษตรกรในจังหวัดพิษณุโลกจะจำหน่ายผลผลิตในตลาดนัดโค/กระบือ ซึ่งผู้ซื้ออาจเป็นพ่อค้าท้องถิ่นหรือต่างจังหวัด ที่จะนำไปขายต่อในตลาดนัดโค/กระบือต่างจังหวัดหรือนำเข้าโรงฆ่าสัตว์เพื่อจำหน่าย ให้ผู้บริโภค

2. พ่อค้ารวบรวมในท้องถิ่น: พ่อค้าจะเป็นผู้เข้าไปซื้อกับเกษตรกรโดยตรง ซึ่งบางส่วนก็อาจนำไปจำหน่ายในตลาดนัดโค/กระบือ หรือส่งโรงฆ่าสัตว์เพื่อจำหน่ายให้กับผู้บริโภค

สรุป : ตลาดที่สำคัญของโคเนื้อในจังหวัดพิษณุโลกคือ ตลาดนัดโค/กระบือ และการซื้อขายที่ฟาร์ม โดยการต่อราคาซื้อขายแบบเหมาตัว และด้วยปริมาณการเลี้ยงที่ไม่มาก จึงมีตลาดรองรับที่มีความต้องการอีกมาก

4.5 สถานการณ์ด้านการตลาด

ถึงแม้ราคาโคเนื้อจะยังคงปรับตัวเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตามความต้องการบริโภคที่ยังคงสูงขึ้นตามประชากรและความนิยมการบริโภค แต่ยังไม่มีความมั่นใจพอที่จะทำให้เกษตรกรหันกลับมาเลี้ยงรวมถึงเกษตรกรมีเงินทุนไม่พอในหาซื้อพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ และการลักษณะการเลี้ยงจะเป็นแบบรายย่อย ขาดการสร้างเครือข่ายรวมกลุ่ม ไม่สามารถควบคุมการผลิตในปริมาณที่ตลาดต้องการได้ โดยสรุปแล้วปัญหาด้านการตลาดที่สำคัญ คือ

1. เกษตรกรผู้เลี้ยง ขาดข้อมูล ข่าวสาร ด้านราคาโคเนื้อ ทำให้ถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้า
2. ราคาโคมีชีวิตที่เกษตรกรได้รับค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบราคาขายปลีก
3. สหกรณ์ผู้เลี้ยงโค-กระบือยังมีไม่มากทำให้ขาดอำนาจต่อรอง

